

МИНИСТЕРСТВО НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

АГЕНЦИЯ ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

О Т Ч Е Т

**ЗА ДЕЙНОСТТА НА АГЕНЦИЯТА
ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ
ЗА 2019 ГОДИНА**

ВЪВЕДЕНИЕ:

Деятелността на Агенцията за социално подпомагане (АСП) през 2019 г. се осъществи в съответствие с приоритетите, залегнали в Стратегическия план на АСП за периода 2019-2021 г. и насочени към изпълнение на държавната политика по гарантиране правото на адекватна социална закрила за всички български граждани и за всеки гражданин на друга държава, намиращи се на територията на България. В тази връзка, визията на Агенцията за социално подпомагане за 2019 г. бе подобряване адекватността и устойчивостта на системите за социална закрила и социално включване.

Деятелностите, осъществявани от Агенцията (чл. 2, ал. 2 от Устройствения правилник), са:

- отпускане на социални помощи и на семейни помощи за деца;
- предоставяне на социални услуги;
- координиране, планиране и развитие на социалните услуги;
- контролиране спазването на утвърдени критерии и стандарти за извършване на социални услуги, предоставяни на лица;
- разрешаване откриване, закриване, промяна на вида и капацитета на специализирани институции и социални услуги в общността, когато са делегирани от държавата дейности;
- регистриране лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за социално подпомагане, извършващи социални услуги;
- изготвяне на обобщени годишни отчети и анализи за дейността в областта на социалните помощи и социалните услуги, които представя на министъра на труда и социалната политика;
- изготвяне на проекти на нормативни актове в областта на социалните помощи и социалните услуги;
- други дейности, определени със закон или с акт на Министерския съвет.

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА АГЕНЦИЯТА ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ ЗА 2019 ГОДИНА

София 1051

ул. „Триадица“ № 2

телефони:

(02) 8119 607

(02) 8119 639

горещ телефон:

(02) 935 05 50

ok@asp.government.bg

www.asp.government.bg

Агенцията за социално подпомагане е определена за Управляващ орган (УО) на **Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България за периода 2014-2020 г.**, с решение на Министерски съвет (МС) от 08.09.2014 година. Оперативна програма е одобрена с Решение за изпълнение на Европейската комисия от 05.12.2014 година.

- Програмата допринася за постигане на Националната цел за намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 000 души до 2020 г. в съответствие с целите на стратегия „Европа 2020“. В изпълнение на тази цел, програмата се насочва към лицата, живеещи в най-висока степен на бедност и социална изолация. Програмата се изпълнява на територията на цялата страна. Общият бюджет по Оперативната програма през периода 2014-2020 г. е 123 312 076 евро.

- В рамките на Оперативната програма се реализират четири типа операции:

Операция тип 1: Закупуване на хранителни продукти.

- Операцията се реализира от административна структура на УО, определена със заповед.

Операция тип 2: Предоставяне на индивидуални пакети с хранителни продукти.

- Операцията се реализира чрез процедура за подбор на публичноправна организация или организация с нестопанска цел, регистрирана по реда на ЗЮЛНЦ като юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза, в съответствие с критериите, посочени в Оперативната програма.

Операция тип 3: Топъл обяд.

- Операцията се реализира чрез процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, в която допустими кандидати са общини и райони на общини.

Операция тип 4: Техническа помощ.

Стратегическа цел № 1: Да се създадат условия за гарантиране на адекватна социална закрила и пълноценно социално включване на всички граждани.

Приоритет № 1.1.:

- Създаване на условия за оптимизиране на социалното подпомагане за уязвими групи;
- Повишаване нивото на компетентност на социалните работници във връзка с целенасоченото предоставяне на социални помощи;
- Повишаване качеството на социалните анкети и социалните доклади, отчитащи индивидуалната потребност на нуждаещите се от подкрепа лица;
- Изготвяне на становища и предложения за усъвършенстване на нормативната уредба в сферата на социалното подпомагане, свързана със социалната защита на най-нискодоходните и рискови групи от населението;
- Мониторинг на отпусканите социални помощи.

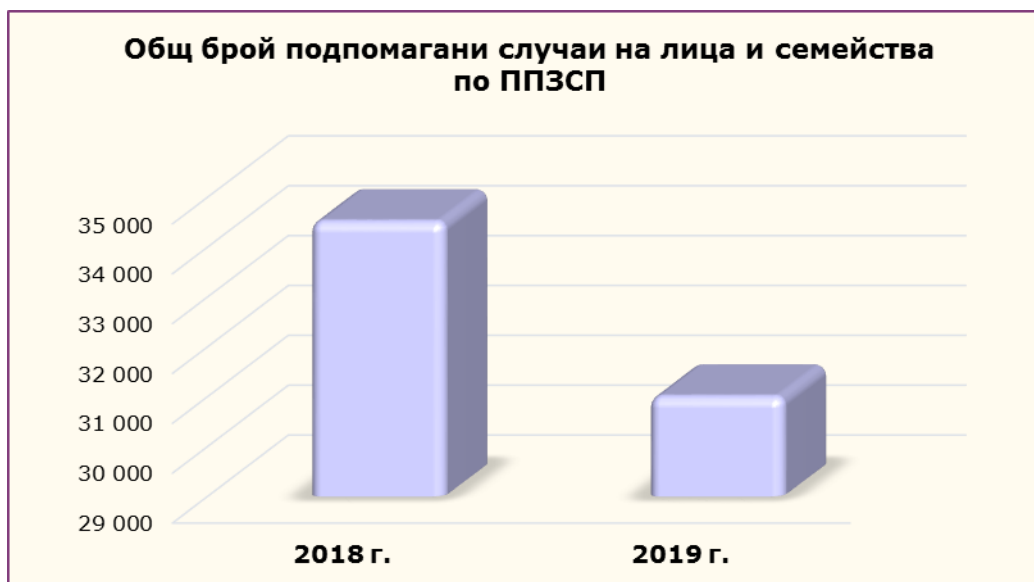
Агенцията за социално подпомагане (АСП) има ангажименти по изпълнение на две от програмите за реализиране на политиката в областта на социалната закрила и равните възможности.

През 2019 г. приоритет в областта на социалната закрила беше подобряване на координацията между системата за социално подпомагане и системата за активни програми на пазара на труда. Подпомагаше се социалната реинтеграция на лицата, които получават социални помощи, чрез по-тясното обвързване на социалното подпомагане с трудовата заетост и насърчаване на трудовата активност. Гарантира се социалната защита на уязвимите групи от населението чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи, повишаване ефективността на програмите и прилагането на диференциран подход.

През 2019 г. между Министерство на труда и социалната политика, Министерство на образованието и науката, Министерство на здравеопазването и Национално сдружение на общините в Република България се сключи Национално рамково споразумение за изпълнение на Споразумението за интеграция в заетост (СИЗ) на продължително безработни лица, разработено в изпълнение на Препоръката на Съвета на ЕС от 15 февруари 2016 г. относно интеграцията на дълготрайно безработните лица на пазара на труда. Агенцията за социално подпомагане в качеството си на изпълнителна агенция към министъра на труда и социалната политика чрез териториалните си поделения има задължението да предоставя необходимите услуги за решаването на проблемите, пречателни за продължително безработните лица да се включат в пазара на труда, при прилагане на индивидуален подход и при стриктно спазване на относимата нормативна уредба в областта на социалната закрила.

Във връзка с изпълнението на дейностите по отпускане на социални и целеви помощи и средства в АСП ежесечно постъпват данни от 147-те дирекции „Социално подпомагане“ (ДСП) чрез 28-те регионалните дирекции за социално подпомагане (РДСП) в страната.

За периода 01.01.2019 г. – 31.12.**2019 г.** по реда на ППЗСП с еднократни, целеви и месечни социални помощи в страната са подпомогнати **общо 31 004** лица и семейства. През същия отчетен период на *2018 г.* с еднократни, целеви и месечни социални помощи, отпуснати по реда на ППЗСП, в страната са подпомогнати общо *34 518* лица и семейства.

Наблюдава се **намаление** в общия брой на случаите на подпомаганите лица и семейства по ЗСП и ППЗСП **с 3 514** случая (**11,33%**).

През **2019 г.** изплатената сума за месечни, целеви и еднократни помощи е **30 734 949** лв., докато през *2018 г.* изплатената сума е *34 634 301* лева.

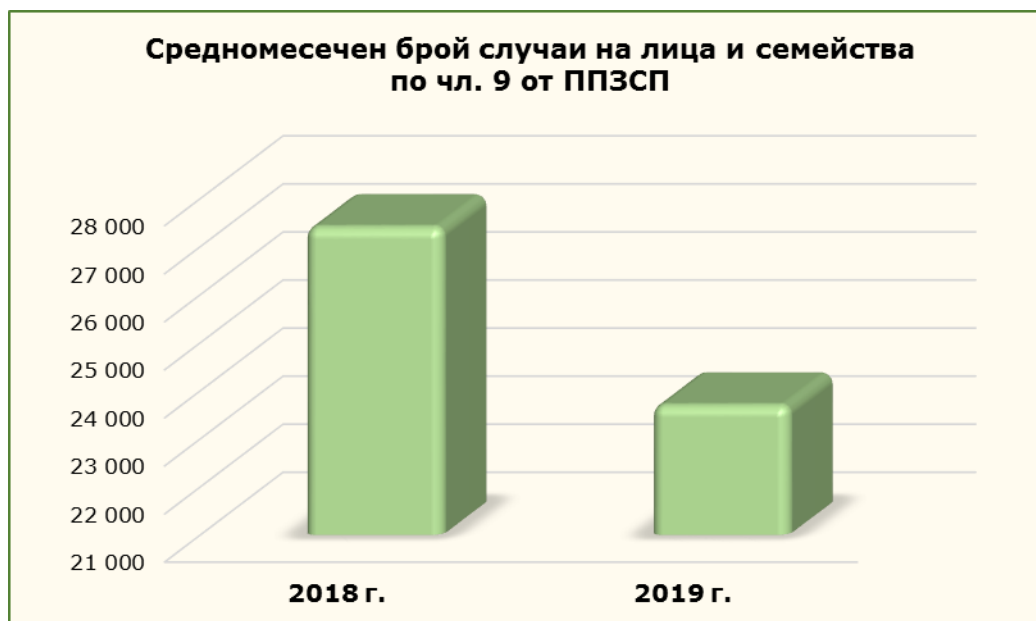

Видовете социални помощи и отчетените данни за тях са, както следва:

1. Месечни помощи по реда на чл. 9 от ППЗСП:

Месечните социални помощи допълват собствените доходи на лицата и семействата до определен диференциран минимален доход и се отпускат след проверка на техния доходен и имуществен статус, възраст, семейно положение и здравословно състояние, учебна и трудова заетост.

С месечни помощи, отпуснати по реда на чл. 9 от ППЗСП през **2019 г.** в страната са подпомогнати *средномесечно* **23 699** случая на лица и семейства, а годишният размер на изплатените средства е **28 248 343** лева.

За *2018 г.* средномесечно са били обхванати 27 408 случая. Изплатената сума е била **32 383 093** лева.

Данните показват **намаление** на *средномесечния* брой подпомогнати лица и семейства спрямо 2018 г. с 3 709 бр. (около 16%). Една от причините за намаляването на броя на случаите е и добрата координация между системата за социално подпомагане и системата за активни програми на пазара на труда.

2. Еднократни помощи по реда на чл. 16, 16а и 17 от ППЗСП:

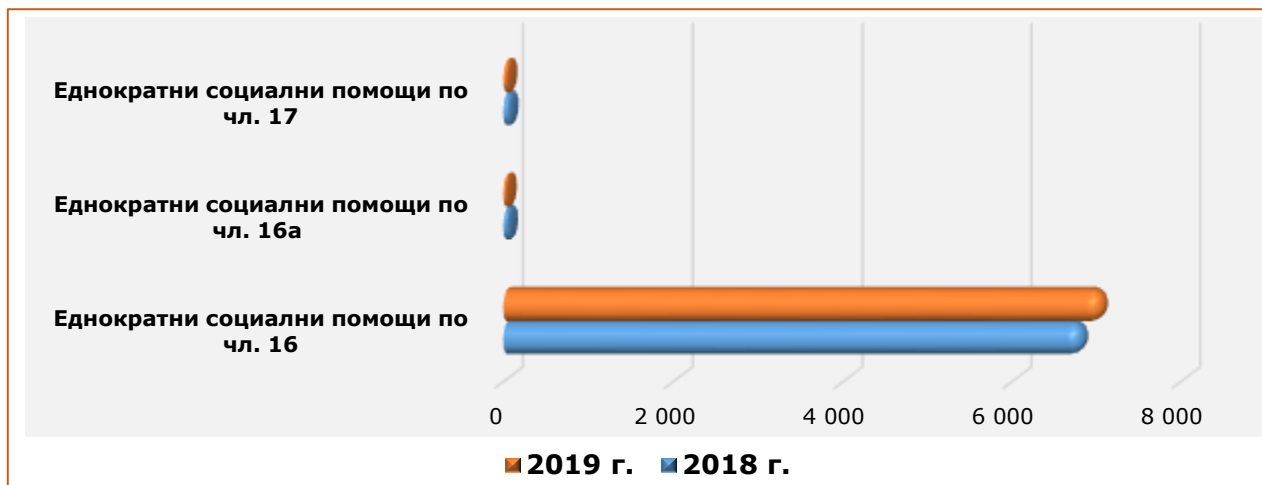
Еднократните помощи са предназначени за:

- ✓ задоволяване на инцидентно възникнали здравни, образователни, комунално-битови и други жизненоважни потребности на лицата и семействата и се отпускат веднъж в годината, до петкратния размер на гарантирания минимален доход;
- ✓ издаване на лична карта – еднократно до размера на гарантирания минимален доход;
- ✓ лечение в чужбина.

През **2019 г.** общият брой на отпуснатите еднократни помощи в страната е **7 156** бр., за които са изплатени **2 155 271** лева. За същия отчетен период на *2018 г.* 6 963 лица и семейства са получили общо 2 182 555 лева.

Сравнителният анализ показва **увеличение** със 193 броя на лицата.

Разпределението по вида на еднократната помощ е, както следва:

3. Целеви помощи по реда на чл. 14 от ППЗСП:

Целевите социални помощи са предназначени за заплащане на наем на общински жилища на самотни родители, самотно живеещи възрастни хора над 70 години и сираци до 25 години, завършили социален учебно-професионален център (СУПЦ).

През **2019 г.** *средномесечно* се подпомагат **149** лица, а изплатената сума е **95 633** лева. През *2018 г.* *средномесечно* също са подпомогнати *147* лица, като изплатената сума е 68 653 лева.

4. Целеви средства за диагностика и лечение:

В ПМС № 17 от 31.01.2007 г. (обн. в ДВ, бр. 13 от 09.02.2007 г.), са регламентирани условията и реда за заплащане стойността на оказаната болнична медицинска помощ за диагностика и лечение в лечебните заведения на лица, които нямат доход и/или лично имущество, което да им осигурява лично участие в здравноосигурителния процес. Средствата за заплащане на проведеното болнично лечение се предоставят целево по бюджета на АСП, но се изплащат на болничните заведения чрез Националната здравноосигурителна каса (НЗОК).

По предоставената информация от териториалните поделения на АСП за **2019 г. 4 791** здравнонеосигурени лица отговарят на условията на ПМС № 17/2007 година. Изготвени са положителни социални доклади, които са изпратени на болничните заведения, където са лекувани.

През **2019 г.** на лечебните заведения за болнична помощ чрез Националната здравноосигурителна каса са преведени **3 305 725** лв. за **4 252** брой лица.

През *2018 г.* са изплатени *3 352 985* лв. за *5 470* брой лица.

5. Целеви помощи за ветерани от войните и военноинвалиди:

Условията и редът за предоставяне на целеви средства и помощи на ветераните от войните и военноинвалидите са регламентирани в следните нормативни актове:

□ Закон за ветераните от войните; Правилник за прилагане на Закона за ветераните от войните и Наредба № 3 от 24.08.2012 г. за реда за предписване, отпускане и контрол на лекарствени продукти и дентална помощ на ветераните от войните;

□ Закон за военноинвалидите и военнопострадалите; Правилник за прилагане на Закона за военноинвалидите и военнопострадалите и Наредба № 4 от 19.10.2012 г. за реда за получаване и заплащане на лекарствени продукти на военноинвалидите и военнопострадалите.

През **2019 г.** общият средномесечен брой на случаите е **2 500**, от които 1 681 военноинвалиди и военнопострадали, и 819 ветерани от войните. Общият размер на изплатената сума е **1 476 407** лв., в т.ч. 1 120 740 лв. трансфер на средства към НЗОК.

През *миналата година средномесечният* брой случаи са *3 410*, от които 1 897 военноинвалиди и военнопострадали, и 1 513 ветерани от войните. Общият размер на изплатената сума е *1 890 062* лв., в т.ч. 1 476 481 лв. трансфер на средства към НЗОК.

ПРОГРАМА „ОСИГУРЯВАНЕ НА ЦЕЛЕВА СОЦИАЛНА ЗАЩИТА ЗА ОТОПЛЕНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО С НИСКИ ДОХОДИ“

Целта на програмата е да се предоставят финансови средства, с които хората с ниски доходи да осигурят отоплението си през зимния период.

Условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление на лица и семейства през отоплителния сезон са регламентирани в Наредба № РД 07-5 от 16.05.2008 г. (Наредбата).

В съответствие с нормативно определените условия в Наредбата, право на целева помощ за отопление имат лицата и семействата, чийто средномесечен доход за предходните шест месеца преди месеца на подаване на заявление-декларация е по-нисък или равен на определен диференциран доход за отопление. Тези лица и семейства следва да отговарят и на допълнителни условия, посочени в чл. 10 и чл. 11 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (ППЗСП).

Целевата помощ за отопление се отпуска след преценка на доходното, имущественото, здравословното състояние, възрастта и семейното положение, като размерът на същите се определя ежегодно, съобразно промените в цените на електроенергията за битови потребители. Диференцираният доход за отопление на всяка една от целевите групи е определен в чл. 2, ал. 4 от Наредбата.

През месец юни 2019 г. настъпиха изменения в Наредба № РД-07-5 от 2008 г. за условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление. Промените са с цел осигуряване на по-добра социална закрила на най-уязвимите групи чрез усъвършенстване на механизма за целево енергийно подпомагане. За отоплителен сезон 2019/2020 г. за основа при определянето на диференцирания доход за отопление се въведе нов „Базов доход за отопление“, който е равен на двойния размер на определения месечен гарантиран минимален доход (150,00 лв.). Разшири се обхвата на подпомаганите лица и семейства чрез увеличаване на индивидуалните коефициенти за достъп до целевата помощ. Най-голямо е увеличението за рисковите групи – възрастните хора и особено тези от тях, които живеят сами, хората с увреждания и родителите, отглеждащи сами децата си, които са включени в образователния процес.

С оглед провежданата от правителството политика, насочена към стимулиране на връщането и задържането на децата в образователната система, бяха въведени три нови целеви групи, включващи: деца, които не ходят на училище; деца, които не ходят на училище, но са регистрирани в дирекции „Бюро по труда“ и родители, отглеждащи деца, които не ходят на училище.

Значително е увеличението и на размера на целевата помощ за отопление, тъй като базата за определянето ѝ нарасна от 385 кВтч на 500 кВтч. Размерът на целевата помощ за отопление за сезон 2019/2020 г. е 93,18 лв. и е определен със заповед на министъра на труда и социалната политика на база на осреднена крайна продажна цена на електроенергията за битови потребители към 31.10.2019 година.

За отоплителен сезон 2019/2020 г. заявления-декларации за отпускане на целева помощ за отопление се подаваха в дирекциите „Социално подпомагане“ по настоящ адрес в периода от 01 юли до 31 октомври 2019 година.

Предоставяната целева помощ за отопление е за период от 5 месеца - от 01.11.2019 г. до 31.03.2020 г., като в заявлението-декларация лицата и семействата задължително заявяват вида на ползваното отопление – топлоенергия, електроенергия, твърдо гориво или природен газ.

За новия отоплителен сезон 2019/2020 **към 31.12.2019 г.** са начислени помощи по **252 616** издадени заповеди за отпускане на помощта, а изплатената сума е в размер на **117 442 440** лева.

За отоплителен сезон 2018/2019, *към 31.12.2018 г.* бяха начислени помощи по *209 647* издадени заповеди за отпускане на помощта, а изплатената сума - *98 898 841* лв., в т.ч. еднократната финансова подкрепа в размер на 100 лева, съгласно Решение № 833 от 22.11.2018 година.

Увеличението на подпомогнатите лица и семейства спрямо предходния сезон е в резултат на нормативните промени през настоящата година, което даде възможност да бъдат обхванати по-голям кръг нуждаещи се.

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „АСИСТЕНТИ НА ХОРА С УВРЕЖДЕНИЯ” (НП АХУ)

Агенцията за социално подпомагане в партньорство с Агенцията по заетостта (АЗ), реализира Национална програма „Асистенти на хора с увреждания” (НП АХУ), в изпълнение на Националния план за действие по заетостта (НПДЗ), който се приема ежегодно с решение на Министерския съвет. Националната програма осигурява заетост на безработни лица за облекчаване на положението на семействата, в които има човек с трайни увреждания, нуждаещ се от постоянни грижи. Целта е постигане на социална адаптивност в рамките на съществуващата инвалидност.

Национална програма „Асистенти на хора с увреждания” се реализира от дирекциите „Социално подпомагане” чрез изпълнението на:

✓ **Дейност „Личен асистент”**, по която се осигуряваше социална услуга в домашна среда на лица с трайни увреждания с 90 и над 90 на сто трайно намалена работоспособност с определено право на чужда помощ; деца до 18 години с определени от 50 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност с определено право на чужда помощ; лица и деца, изведени от специализирана институция за лица или деца с увреждания.

✓ **Дейност „Помощник-възпитател”**, чрез която се подпомагаше физическото, социалното, емоционалното и интелектуално развитие на деца с определени 90 и над 90 на сто ВСУ или степен на ТНР.

За включване в дейност „Помощник-възпитател” можеха да кандидатстват безработни лица, подпомагани с месечни помощи по реда на чл. 9 от ППЗСП или отговарящи на условията за получаване на този вид помощ и подпомагащи възпитанието на деца с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена

работоспособност, както и безработни, полагащи грижи за изведени от специализирани институции или резидентен тип услуги деца с увреждания.

Безработните лица могат да бъдат включвани в дейността „Помощник-възпитател“ и да участват в нея, ако отговарят на следните условия: да са членове на семейството или роднини по възходяща или низходяща линия до втора степен, по сребрена линия до втора степен, роднини по сватовство до втора степен или съжителстващи лица по смисъла на § 1, т. 2 от Допълнителната разпоредба на ЗСП или от семейство на роднини и близки на дете с трайно увреждане, настанено в това семейство по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето; да живеят в едно и също населено място с това на лицето, за което полагат грижи; да не са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст или на професионална пенсия за ранно пенсиониране.

През **2019 г.** броят на лицата, включени в НП АХУ е **1 967** броя, от които **1 641** бр. за „Личен асистент“, в т. ч. **182** лица са наети като лични асистенти на деца, и **132** за „Помощник възпитател“.

През **2018 г.** броят на лицата, включени в НП АХУ е общо **2 131**, от които **1 986** лица в дейност „Личен асистент“, в т. ч. **202** лица са наети като лични асистенти на деца, а в дейност „Помощник-възпитател“ наетите лица са **132**.

Броят на наетите лица е в пряка зависимост от средствата, заложи в Националния план за действие по заетостта за 2018 година.

По реда на Закона за здравно осигуряване (ЗЗО):

Съгласно разпоредбата на чл. 40, ал. 3, т. 5 и т. 9 от Закона за здравно осигуряване, за сметка на държавния бюджет чрез дирекции „Социално подпомагане“ се осигуряват гражданите, които отговарят на условията за получаване на месечни социални помощи и целеви помощи за отопление по реда на Закона за социално подпомагане и родителите, осиновителите, съпрузите или един от родителите на майката или бащата, които полагат грижи за лице с увреждане с 50 и над 50 на сто вид и степен на увреждане или с трайно намалена работоспособност с определена чужда помощ, ако не са осигурени на друго основание.

През **2019 г.** здравноосигурявани лица чрез дирекциите „Социално подпомагане“ са, както следва:

- **34 121** средномесечен брой лица, подпомагани с месечни социални помощи по ППЗСП;
- **35 687** средномесечен брой лица, подпомагани с целеви помощи за отопление;
- **1 307** средномесечен брой лица - родителите, осиновителите, съпрузите или един от родителите на майката или бащата, които полагат грижи за лице с увреждане със загубена работоспособност над 90 на сто, които постоянно се нуждаят от чужда помощ.

През 2018 г. здравноосигурявани лица чрез дирекциите „Социално подпомагане“ са, както следва:

- 34 121 средномесечен брой лица, подпомагани с месечни социални помощи по ППЗСП;
- 35 687 средномесечен брой лица, подпомагани с целеви помощи за отопление;
- 1 307 средномесечен брой лица - родителите, осиновителите, съпрузите или един от родителите на майката или бащата, които полагат грижи за лице с увреждане със загубена работоспособност над 90 на сто, които постоянно се нуждаят от чужда помощ.

Стратегическа цел № 2: Да се създадат условия за пълноценно социално включване на всички граждани.

Приоритет № 2.1.:

- Облекчаване на административната процедура за отпускане на семейни помощи за деца;
- Създаване на условия за ефективно подпомагане на семейства с деца;
- Повишаване нивото на познаване на нормативната уредба, свързана с предоставянето на семейните помощи;
- Разработване на вътрешни актове, регламентиращи процеса на правомерното отпускане на семейни помощи;
- Изразяване на становища и инициране на предложения за усъвършенстване на нормативната уредба в сферата на социалното подпомагане
- Мониторинг на отпусканите семейни помощи.

ПРОГРАМА „ПОДПОМАГАНЕ НА СЕМЕЙСТВА С ДЕЦА“

Агенцията за социално подпомагане има ангажименти по изпълнение на една от програмите за реализиране на политиката за социално включване, съществена част от която е предоставянето на финансова и материална подкрепа за семействата с деца и семействата, които полагат грижи за деца в риск.

Важна роля за комплексната подкрепа на децата и семействата има предоставянето на финансова подкрепа по реда на Закона за семейни помощи за деца (ЗСПД) и Правилника за неговото прилагане (ППЗСПД). Основната цел на предоставянето на семейни помощи е отглеждането на децата в семейна среда, като по този начин пряко се защитават едни от основните права на детето, гарантирани от Конвенцията на ООН. С реализиране на Програмата „Подпомагане на семейства с деца“ се оказва подкрепа за отглеждането на децата в семейна среда и насърчаване редовното посещение на училище от децата в училищна възраст и на подготвителните групи за задължителна предучилищна подготовка в детските градини или в училищата на децата след навършване на 5-годишна възраст чрез интегриране на семейните помощи с останалите мерки за подкрепа на семейството. Това допринася за предотвратяване нарушаването на правото на детето на достъп до образование и до здравни грижи.

Семейните помощи за деца са еднократни и месечни, предоставят се в пари и/или в натура и имат за цел да подпомогнат отглеждането на децата в семейна среда.

Еднократните семейни помощи са: при бременност; при раждане на дете; при осиновяване на дете; за отглеждане на близнаци; за отглеждане на дете от майка (осиновителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение; за ученици, записани в първи клас; за безплатно пътуване веднъж в годината с железопътния и автобусния транспорт в страната за многодетни майки.

Към месечните семейни помощи се отнасят месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година, месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст и месечна помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст.

Със Закона за Държавния бюджет на Република България за 2019 г. (ЗДБРБ-2019) са извършени изменения и допълнения в ЗСПД, с които считано от 01.01.2019 г. е въведена нов вид месечна помощи за дете без право на наследствена пенсия от починал родител.

Помощта се предоставя, независимо от доходите на семейството, на другия родител, на настойника/попечителя или семействата на роднини и/или близки, при които е настанено дете по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето (ЗЗД), ако не получават помощи по реда на ЗЗД, до навършване на 18-годишна възраст, а ако детето учи – до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст. Ако детето е завършило средното си образование преди навършване на 18-годишна възраст, помощта ще продължи да се предоставя до навършването ѝ.

Без доходен тест се предоставят и месечните помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст, месечни помощи за дете без право на наследствена пенсия от починал родител, както и еднократните помощи при: раждане на дете, при осиновяване на дете, за отглеждане на близнаци, за отглеждане на дете от майка (осиновителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение и за безплатно пътуване веднъж в годината с железопътния и автобусния транспорт в страната за многодетни майки.

Еднократните помощи при бременност, еднократната помощ за ученици, записани в първи клас, месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година, както и месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст се предоставят след доходен тест.

Законът регламентира правна възможност месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година и еднократните помощи за ученици, записани в първи клас, да се предоставят и в натура, като за първите две помощи, при всички случаи на непълнолетни родители, това е задължително. По отношение на семействата, които отглеждат деца с трайни увреждания,

семействата на роднини, близки или приемни семейства – за децата, настанени по реда на Закона за закрила на детето и децата, които се отглеждат от един жив родител, семейните помощи се предоставят в облекчен режим, независимо от доходите на семейството.

Размерите на семейните помощи и средномесечният доход на член от семейството по реда на чл. 4 и чл. 4а от Закона за семейни помощи за деца са регламентирани със Закона за държавния бюджет на Република България за **2019** година. *Средномесечният* доход на член от семейството по чл. 4 от ЗСПД за 2019 г. е в размер на 450 лева.

Месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, се предоставят при двоен доходен критерий, в зависимост от който се определя и размерът на помощта. През **2019 г.** на семействата със *средномесечен* доход на член от семейството по-нисък или равен на 400 лв. се предоставя пълния размер на месечните помощи по чл. 7 от ЗСПД. За семействата с доход между 400,01 лв. и 500 лв., включително, помощта е в размер 80 на сто от пълния размер на помощта.

Извършените в Закона за семейни помощи за деца и Правилника за неговото прилагане изменения и допълнения, които влязоха в сила от 01.08.2019 г. целят намаляване на административната тежест за лицата и семействата.

Влезлите в сила от 01 август 2019 г. промени в ЗСПД касаят прекратяването на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, когато в рамките на един месец от учебната година са допуснати отсъствия повече от три дни от дете, посещаващо група за задължително предучилищно образование, и от 5 учебни часа от ученик. Редът за прекратяването е регламентиран в ППЗСПД. Преди издаването на заповедта за прекратяване на помощта Агенцията за социално подпомагане изисква от Министерството на образованието и науката писмено потвърждение на актуалността на подадената информация за допуснатите отсъствия от конкретното дете.

Нов момент е изплащането на два пъти на еднократната помощ за ученици, записани в първи клас, като:

- Петдесет на сто от размера на помощта се изплаща или предоставя след влизане в сила на заповедта за отпускането ѝ;
- Петдесет на сто от размера на помощта се изплаща или предоставя в началото на втория учебен срок, ако детето продължава да учи.

Еднократната помощ за ученици следва да бъде възстановена, ако детето/ученикът:

- Не постъпи в училище, освен ако това е невъзможно поради здравословното му състояние;
- Не продължи обучението си през втория учебен срок до завършване на първи клас, освен ако това е невъзможно поради здравословното му състояние;

В рамките на един месец от учебната година има допуснати отсъствия от 5 учебни часа, за които няма уважителни причини.

С промените в ППЗСПД се регламентира възможността завленията-декларации за получаване на всички видове семейни помощи за деца да бъдат подавани и по електронен път или чрез лицензиран пощенски оператор, а не само чрез лично заявяване в дирекция „Социално подпомагане“ по настоящ адрес.

Към заявлението декларация се прилагат документи, само в случаите, в които дирекция „Социално подпомагане“ не може да получи информацията по служебен път.

Отчетените показатели за изпълнение на Програма „Подпомагане на семейства с деца“ през 2019 г., съпоставени с 2018 г. са както следва:

1. Еднократна помощ при бременност (отпуска се по реда на чл. 5а от ЗСПД). Размерът на помощта за 2019 г. не е променян и е в размер на **150** лева.

За периода януари-декември на **2019 г.** с еднократна помощ при бременност са подпомогнати **9 980** бременни жени, за което са изплатени **1 495 513** лева. През *2018 г.* помощта е отпусната на *10 813* бременни жени, а изплатената сума е *1 622 550* лева. Отчита се **намаление** на подпомаганите по това нормативно основание с *833 (8,3%)*..

2. Еднократни помощи при раждане на дете (отпуска се по реда на чл. 6 от ЗСПД). Размерите на помощите през 2019 г. са както следва: за първо дете е **250** лв.; за второ дете – **600** лв.; за трето дете – **300** лв., за четвърто и всяко следващо – **200** лева.

През **2019 г.** са изплатени **24 816 974** лв. за **63 069** деца.

През *2018 г.* са отпуснати помощи за *64 519* деца, като изплатената сума е *25 423 116* лева.

При отпуснатите помощи за раждане на дете се наблюдава **намаление** с *1 450* деца или с *2,3%* по-малко отпуснати еднократни помощи, спрямо 2018 година.

3. Еднократна помощ за осиновяване на дете (отпуска се по реда на чл. 6б от ЗСПД). Размерът за 2019 г. е **250** лева.

За периода 01.01. - 31.12.**2019 г.** са изплатени еднократни помощи за **469** осиновени деца, а изплатената сума е **108 350** лева.

През *2018 г.* са изплатени *109 950* лв. еднократни помощи за *466* осиновени деца.

4. Еднократна парична помощ за отглеждане на близнаци по чл. 6а, ал. 1 от ЗСПД. (размер за 2019 г. – **1 200** лв.):

През **2019 г.** са изплатени парични помощи по реда на чл. 6а от ЗСПД в размер *2 525 150* лв. за *2 144* деца.

В периода януари-декември на *2018 г.* са изплатени парични помощи в размер на *2 408 603* лв. - за *2 075* деца.

Спрямо предходната година се отчита **увеличение** с *69* деца.

5. Еднократна парична помощ за отглеждане на дете от майка-студентка, учаща в редовна форма на обучение по чл. 8в, ал. 1 от ЗСПД. (размер на помощта за 2019 г. - **2 880 лв.**, сумата се изплаща на 2 транша по 1 440 лв.):

Към 31.12.2019 г. по реда на чл. 8в от ЗСПД са изплатени **767 814 лв.**, от които **299** бр. случаи за първо плащане и **228** бр. случаи - второ плащане.

Към *31.12.2018 г.* бяха изплатени *951 433 лв.*, които се отнасят за първо плащане - *332* бр. случаи, и за второ плащане - *326* бр. случаи.

6. Еднократна помощ за ученици, записани в първи клас (отпуска се по реда на чл. 10а от ЗСПД). Размерът на помощта за учебната 2019/2020 г. е **250 лева**.

През 2019 г. поради технически причини помощта е изплатена за 1 дете, което се отнася за учебната 2018/2019 година.

Съгласно промените, считано от 01.08.2019 г. изплащането на еднократната помощ за ученици, записани в първи клас се извършва на два пъти, като петдесет на сто от размера на помощта се изплаща или предоставя след влизане в сила на заповедта за отпускането ѝ, а останалите петдесет на сто от размера на помощта се изплаща или предоставя в началото на втория учебен срок, ако детето продължава да учи.

Към 31.12.2019 г. са изплатени общо **5 052 973 лв.** за **31 856** деца, от които **8 983** деца до 31.07.2019 г. са получили помощта в пълен размер, а за периода от 01.08.2019 г. до края на годината на **22 872** брой деца помощта е реализирана петдесет на сто от размера. Подаването на декларации за изплащане на помощта беше до 15.10.2019 година.

За предходната учебна година *към 31.12.2018 г.* са изплатени *8 846 561 лв.* за *35 544* деца.

Отчита се **намаление** на децата, за които следва да се изплати помощта, спрямо миналата година - с *3 688 броя* (около 12%).

7. Еднократна помощ за безплатно пътуване веднъж в годината с железопътния и автобусния транспорт в страната на многодетни майки (отпуска се по реда на чл. 8г от ЗСПД).

Към 31.12.2019 г. са подпомогнати **8 331** многодетни майки по реда на чл. 8г от ЗСПД, като за тях са изплатени **439 102 лева**.

Към същата дата през *2018 г.* броят на подпомаганите многодетни майки е *8 521*, за които изплатената сума е *437 353 лева*.

8. Месечни помощи за отглеждане на дете до една година (отпуска се по реда на чл. 8 от ЗСПД, размерът на помощта за 2019 г. - **100 лв.**):

От началото на годината **към 31.12.2019 г.** с месечни помощи за отглеждане на дете до навършване на 1 година *средномесечно* са подпомогнати **12 606** майки, като от тях **1 487**

средномесечно получават помощта си под формата на ваучери. Изплатената сума е **13 351 126** лева.

За същия период на *2018 г.* с месечни помощи за отглеждане на дете до навършване на 1 година *средномесечно* са подпомогнати *13 641 майки*, като от тях *1 567 средномесечно* получават помощта си под формата на *ваучери*; изплатената сума е *16 412 814* лева.

Наблюдава се **намаление** в *средномесечния* брой подпомагани жени, които отглеждат деца до 1 година - с *1 035 броя (8,2 %)*.

9. Месечни помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст (отпуска се по реда на чл. 7 от ЗСПД). Размерът на помощите е определен в Закона за държавния бюджет, като за 2019 г.: за семейство с едно дете е **40 лв.**; за семейство с две деца – **90 лв.**; за семейство с три деца – **135 лв.**; за семейство с четири деца – **145**, като за всяко следващо дете в семейството помощта в семейството **расте с 20 лева**.

Към 31.12.2019 г. с месечни помощи за деца *средномесечно* са подпомогнати **367 663** семейства с **572 790** *средномесечен* брой деца, в т.ч. *средномесечно* **2 124** семейства с **2 332 деца** са получили помощта си под формата на ваучери. Изплатената сума за периода е **294 401 897** лева.

Към 31.12.2018 г. с месечна помощ за деца *средномесечно* са подпомогнати *392 161* семейства с *608 182 средномесечен* брой деца, в т.ч. *средномесечно* *2 318* семейства с *2 549* деца са получили помощта си под формата на ваучери. Изплатената сума за периода е *314 139 654* лева.

При направения сравнителен анализ между двата отчетни периода е видно, че *средномесечният* брой на семействата, които получават месечни помощи за деца до завършване на средно образование по чл. 7 от ЗСПД за 2019 г. е **намалял** с *24 498* семейства (около 7%), в сравнение с 2018 г., а децата са с *35 392 средномесечно по-малко* (6,1%).

Месечните помощи по чл. 7 от ЗСПД, изплатени в размер на **80%** от пълния размер на помощта **към 31.12.2019 г.**, са предоставени на **39 572 средномесечен брой семейства** за **53 756 средномесечен брой деца**.

Към 31.12.2018 г. с месечните помощи по чл. 7 от ЗСПД, изплатени в размер на 80% от пълния размер на помощта са предоставени на *25 919 средномесечен брой семейства* за *35 308 средномесечен брой деца*.

Сравнителният анализ между двата отчетни периода показва, че *средномесечният* брой на семействата, получили помощи по чл. 7 ЗСПД в размер на 80% към 31.12.2019 г., се е увеличил с **13 653 семейства** (34,5%), в сравнение с 2018 г., а децата са с *18 448 средномесечно повече* (34,3%).

10. Месечни помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане по реда на чл. 8д от ЗСПД.

Месечната помощ, отпускана по реда на чл. 8д от ЗСПД от началото на 2019 г. към 31.12.2019 г. е за *средномесечно* **26 113** деца. Изплатената сума е **169 023 894** лева.

Към 31.12.2018 г. месечната добавка по реда на чл. 8д от ЗСПД е отпускана *средномесечно* за 26 623 деца; изплатени - 170 816 806 лева.

Отчетено е **намаление** в *средномесечния* брой на подпомаганите деца с 509 деца.

11. Месечна помощ за дете без право на наследствена пенсия от починал родител по реда на чл. 8е от ЗСПД. (нова помощ, в сила от 01.01.2019 г.)

Месечната помощ, отпускана по реда на чл. 8е от ЗСПД от началото на 2019 г. към 31.12.2019 г., е за *средномесечно* **1 077** брой случаи. Изплатената сума е **1 890 589** лева.

12. Средства, изплатени за помощи в натура по ЗСПД.

За периода от 01.01.2019 г. до 31.12.2019 г. са изплатени средства в размер **2 924 879 лв.** на семейства с деца, получили помощи по ЗСПД под формата на ваучери.

За същия отчетен период през 2018 г. са изплатени средства в размер 1 284 610 лв. на семейства с деца, получили помощи по ЗСПД под формата на ваучери.

Представители на Главна дирекция „Социално подпомагане“ - ГДСП (Централна администрация), са **участвали** в заседанията на различни междуведомствени работни групи, провеждани във връзка с промени в нормативната уредба, изготвяне на национални планове и стратегии, дейности по интеграция на бежанците, затворниците, превенция на престъпността, дискриминация, либерализация на електроенергийния пазар, във връзка с обмен на информация с Агенцията по заетостта, както и обмен на информация между Министерство на образованието и науката и Агенция за социално подпомагане.

Изготвени и предоставени на териториалните поделения в страната са 5 указателни писма по Наредба № РД-07-05/2008 г. за условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление, 13 указателни писма по Закона за социално подпомагане и правилника за неговото прилагане, 18 указателни писма по Закона за семейни помощи за деца и правилника за неговото прилагане. Изразени са 18 становища за включване в Националната програма по изключение.

Изготвени са:

- 5 становища във връзка с изменения и допълнения в Правилника за социално подпомагане и Наредба РД 07-5 от 16.05.2008 г.;
- 1 становище по проект за изменение и допълнение на ЗСП по предложение на народни представители;

- предложение за включване на мерки и дейности в плана за изпълнение на Актуализираната национална стратегия за демографско развитие на населението в РБ (2012-2030 г.);
- предложение за проект на ПМС за изменение и допълнение на ППЗСПД и изготвяне на проект на „Стратегия по заетостта 2021/2030 г.“;
- 23 бр. материали за пресата, 5 прессъобщения за Пресцентъра на АСП и 1 материал за дирекция „Връзки с обществеността“ на Министерство на труда и социалната политика; експерти от ГДСП са участвали в 4 телевизионни и радио предавания.

Приоритет № 2.2.:

- *Деинституционализация на грижата за деца;*
- *Предоставяне на финансова подкрепа за превенция на изоставянето, реинтеграция, за отглеждане на деца в приемни семейства и в семейства на роднини и близки;*
- *Повишаване нивото на компетентност на социалните работници, отговарящи за дейностите по закрила на детето;*
- *Разширяване мрежата на социалните услуги в общността за деца и семейства с деца;*
- *Обвързване на институционалната/резидентната грижа с предоставяне на съпътстваща социална услуга.*

СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ЗА ДЕЦА, ПРЕДОСТАВЯНИ В ОБЩНОСТТА

Съществена роля за подкрепа на децата и семействата, както и за реализиране на процеса на деинституционализация имат социалните услуги, предоставяни в общността и от резидентен тип, които са алтернатива на институционалната грижа за деца.

Към 31.12.2019 г. общият брой на децата и семействата, които ползват социални услуги в общността, включително и от резидентен тип, е **14 459**. През 2019 г. са открити **18 нови** социални услуги за деца, с общ капацитет **353** места, от които:

- **6** Центъра за обществена подкрепа с общ капацитет **145** места - в гр. Гулянци, обл. Плевен; гр. Трявна, обл. Габрово, гр. Берковица, обл. Монтана, гр. Сандански, обл. Благоевград, гр. Брезово, обл. Пловдив и гр. Белица, обл. Благоевград;
- **3** Центъра за настаняване от семеен типа за деца без увреждания с общ капацитет **40** места в гр. Пловдив (2) и гр. Елена;
- **4** Дневни центрове – 1 ДЦ за деца и младежи с увреждания с капацитет 20 места в гр. Ботевград, София-област, 1 ДЦ за деца с увреждания с капацитет 20 места в с. Рудник, обл. Варна, 1 ДЦ за деца и младежи с увреждания с капацитет 25 места в гр. Сърница, обл. Пазарджик и 1 ДЦДМУ в гр. Белица, обл. Благоевград – общ капацитет **90** места;
- **2** Центъра за социална рехабилитация и интеграция - с капацитет 20 места в гр. Дългопол, обл. Варна и в гр. Русе с капацитет 20 места – общ капацитет **40** места;
- **1** Преходно жилище за деца с капацитет **8** места в гр. Пловдив;

- **1** Център за работа с деца на улицата с капацитет **20** места в гр. Исперих, обл. Разград;
- **1** Кризисен център за деца с капацитет **10** места в гр. София.

Увеличен е капацитетът на **18** социални услуги за деца (ЦОП, ЦСРИ, ДЦДУ и ЦРДУ) - общо с **216** места в общините: Мадан, Велико Търново, Шумен, Кресна, Аксаково, Кюстендил, Крумовград, Столична община, Монтана, Тополовград, Казанлък, Свищов, Варна, Габрово, Ловеч и Левски.

С капацитета на новооткритите социални услуги за деца – делегирана от държавата дейност (ДДД), предоставяни в общността и измененията на капацитета на функциониращи услуги ДДД, в посока неговото увеличаване, е създадена възможност за достъп на **569** потребители (деца и семейства) да ползват социални услуги за подкрепа в общността.

Намален е капацитетът на **12** социални услуги в общността - с общо **71 места**, както следва:

- ДЦДМУ – гр. Хасково от 62 на 42 места, считано от 01.03.2019 г.;
- ПЖ – гр. Брацигово от 8 на 6 места, считано от 01.06.2019 г.;
- ЦРДУ – гр. Видин от 15 на 5 места, считано от 01.08.2019 г.;
- ЗМБ – гр. Сливен от 8 на 4 места, считано от 01.08.2019 г.;
- КЦ – гр. София от 22 на 12 места, считано от 01.07.2019 г.;
- 2 ЦНСТДБУ – гр. В. Търново от 13 на 10 места и при двете резидентни социални услуги за деца, считано от 01.01.2019 г.;
- 2 ЦНСТДУ – с. Борован от 15 на 12 места и при двете резидентни социални услуги за деца, считано от 01.01.2019 г.;
- 2 ЦНСТДБУ – гр. В. Търново от 15 на 11 места и при двете резидентни социални услуги за деца, считано от 01.06.2019 г.;
- ЦНСТДБУ – гр. Брацигово от 15 на 10 места, считано от 01.08.2019 година.

През **2019 г.** са **закрити 4** социални услуги в общността, включително от резидентен тип:

- ПЖ – гр. Брацигово с капацитет 8 места, считано от 01.06.2019 г.;
- ПЖ – гр. Сливен с капацитет 4 места, считано от 01.06.2019 г.;
- ПЖ – гр. Гоце Делчев с капацитет 8 места, считано от 18.09.2019 г.;
- ЦНСТДБУ – с. Дълбок дол, общ. Троян с капацитет 14 места, считано от 01.05.2019 г.

Към 31.12.2019 г. на територията на страната **функционират 630 социални услуги за деца**, с общ капацитет **14 459 места**, както следва:

- ➔ **141 Центъра за обществена подкрепа** с общ капацитет **5 699** места;
- ➔ **21 Центъра за работа с деца на улицата** с общ капацитет **409** места;
- ➔ **19 Кризисни центъра за деца** с общ капацитет **196** места;
- ➔ **13 Звена „Майка и бебе“** с общ капацитет **81** места;

- **146 Центъра за настаняване от семеен тип за деца без увреждания** с общ капацитет **1 744** места;
- **107 Центъра за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания** с общ капацитет **1 437** места;
- **7 Центъра за настаняване от семеен тип за деца с увреждания** с общ капацитет **93** места;
- **8 Центъра за настаняване от семеен тип за деца/младежи с потребност от постоянни медицински грижи** с общ капацитет **64** места;
- **87 Дневни центъра за деца и/или младежи с увреждания; деца и младежи с тежки множествени увреждания** с общ капацитет **2 463** места;
- **4 Дневни центъра за деца с увреждания; деца с тежки множествени увреждания** с общ капацитет **112** места;
- **6 Дневни центъра за деца и младежи с увреждания със седмична грижа** с общ капацитет **133** места;
- **1 Дневен център за деца и пълнолетни лица с увреждания** с капацитет **50** места;
- **16 Преходни жилища за деца** с общ капацитет **126** места;
- **54 Центъра за социална рехабилитация и интеграция за деца/младежи** с общ капацитет **1 852** места.

РЕФОРМА В ОБЛАСТТА НА ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА ГРИЖА ЗА ДЕЦА

Осъществяването на цялостната реформа в системата на грижа за децата и семействата стартира с приемането на **Националната стратегия** „Визия за деинституционализация на децата в Република България“ и Плана за действие за нейното изпълнение. В изпълнение на заложените мерки и дейности е предвидено да бъдат закрити всички 129 специализирани институции за деца (функциониращи през 2010 г.). Във визията са изведени необходимите социални услуги (резидентни и съпътстващи услуги), които да функционират на територията на всяка област, като услуги за подкрепа и превенция на изоставянето; услуги за закрила на деца, жертва на насилие (трафик); заместваща семейна грижа; специализирана резидентна грижа за малък брой деца, за които семейната грижа е невъзможна. Съгласно Националната стратегия процесът на деинституционализация на грижата за деца обхваща период от **15 години**.

През октомври 2016 г. беше приет **Актуализиран план за действие** към Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в РБългария“, в който са заложили **шест основни групи мерки**, които ще бъдат стратегическата цел, при изпълнение на продължаващите действия в деинституционализация на грижата за деца **до 2025** година. Мерките са насочени към осигуряване на социални и интегрирани услуги за ранна интервенция и превенция в семейна среда; грижа в семейна среда за деца в риск, които не се

отглеждат от биологичните си родители и поетапно закриване на домовете за медико-социални грижи за деца; мерки за осигуряване на социални услуги и подкрепа в общността за децата, настанени в домовете за деца, лишени от родителска грижа и децата от тези домове, напускащи системата за грижа; за осигуряване на социални, здравни и интегрирани здравно-социални услуги за децата с увреждания; за повишаване на ефективността на системата за гарантиране на правата на децата, както и мерки за изграждане на необходимата инфраструктура за услуги за деца.

През **2019 г.** Агенцията за социално подпомагане продължи да изпълнява мерки и дейности в унисон с провежданата реформа, с цел предотвратяване на настаняванията на деца и младежи в специализирани институции и създаване на нови възможности за подкрепа в общността, чрез развиване мрежа на социалните услуги за деца и семейства. Настаняването на деца в специализирани институции се предприема като крайна мярка, която се прилага за конкретен период от време и след като са изчерпани всички други възможности, спазвайки принципите по отношение проучване на потребностите, индивидуален подход и гарантиране правата и интересите на всяко дете.

В контекста на изпълнение на Актуализирания план, АСП продължи да изпълнява **проект BG05M9OP001-2.012 „Продължаваща подкрепа за деинституционализация на децата и младежите“**, чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014 – 2020 г. (ОП РЧР). Дейностите, заложи в процедурата, имат комплексен характер по отношение продължаващия процес на деинституционализация. Изпълнението на заложените дейности ще допринесе за осигуряване качествена алтернативна грижа на децата и младежите, настанени в Домовете за деца лишени от родителска грижа (ДДЛРГ) и Домовете за медико-социални грижи за деца (ДМСГД). Планираната индивидуална оценка на потребностите на всяко едно дете, настанено в ДДЛРГ и ДМСГД, както и актуализиране оценката на потребностите на децата с увреждания, настанени в Центрове за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) и техните родители, ще позволи да бъде подкрепен процеса по премахване на институционалния модел на грижа, насочена към децата и младежите, както и подготовката за създаването и предоставянето на новите услуги в семейна среда и в общността.

Специализираните институции за деца, които функционират на територията на страната към **31.12.2019 г.** са **21** броя, вкл. Домовете за медико-социални грижи за деца (ДМСГД):

- **8 Дома за деца, лишени от родителска грижа (ДДЛРГ) от 7 до 18/20-годишна възраст** с капацитет 117 места;
- **13 Дома за медико-социални грижи за деца (ДМСГД)**, които институционално се управляват от Министерство на здравеопазването;

В контекста на провеждания процес на деинституционализация в грижата за децата от през **2019 г.** са **закрити 5** Дома за деца, лишени от родителска грижа - в общините Исперих, Гоце Делчев, Пловдив (2 ДДЛРГ) и Варна.

ДИНАМИКА НА ОСЪЩЕСТВЯВАНИТЕ ДЕЙНОСТИ ПО ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО И СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ ЗА ДЕЦА

През **2019 г.** отделите „Закрила на детето“ (ОЗД) в страната са работили по **33 390 постъпили сигнали за деца в риск**. Анализът на данните показва, че сигналите постъпват от: деца, родители, граждани, други институции, както и от Националната телефонна линия за деца 116 111. През *2018 г.* общият брой на постъпилите сигнали за деца в риск е *34 201*.

❖ Случаи на превенция на изоставянето:

Новите случаи, по които е открита работа от началото на календарната година до **31.12.2019 г.**, са общо **2 854**. Успешно приключилите случаи по превенция на изоставянето са **1 749**. За *2018 г.* са отворени *2 703* нови случая по превенция на изоставянето, а успешно приключилите случаи по превенция на изоставянето са *1 773*.

❖ Случаи по реинтеграция:

Новите случаи, по които е открита работа от началото на календарната година до **31.12.2019 г.**, са общо **1 004**. Успешно приключилите случаи по реинтеграция са **428**. Новите случаи по реинтеграция, открити през *2018 г.* са *882*, като броят на успешно приключилите случаи по реинтеграция е *495*.

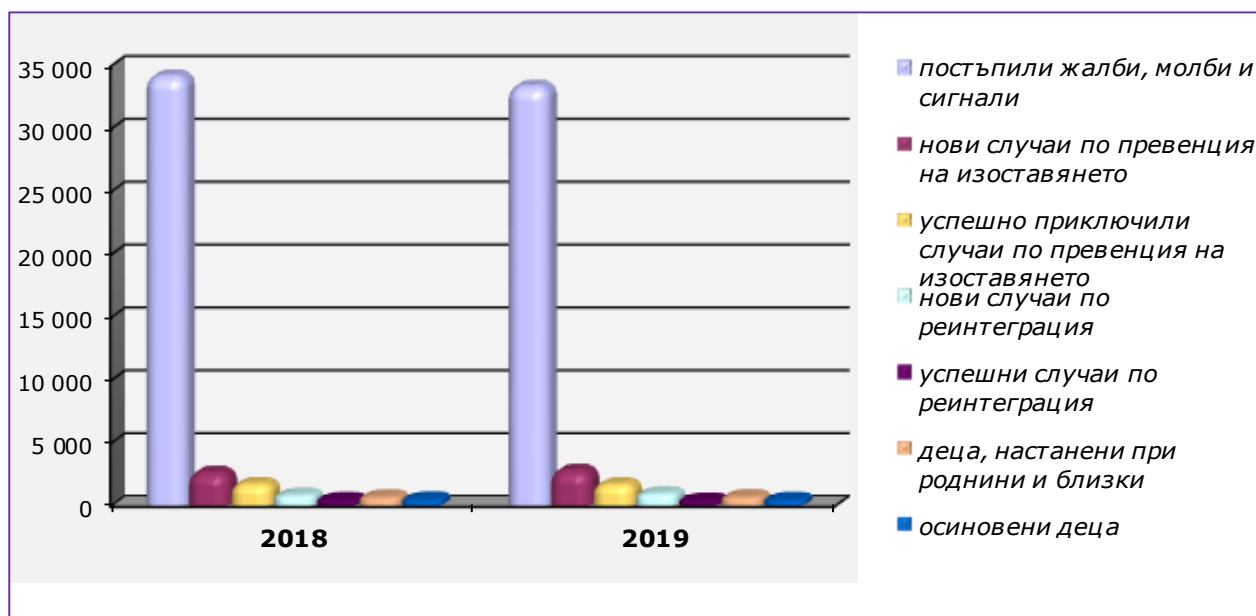
По-голямата част от случаите по превенция и реинтеграция в биологичното семейство са успешно реализиран процес. За неуспешните случаи причините са комплексни: занижен родителски капацитет; многодетно семейство; липса на образование; нисък социален статус; нежелание да бъдат изпълнявани родителските функции и отговорности; липса на готовност за съдействие и сътрудничество с институциите; други. Служителите от ОЗД полагат целенасочени усилия в работата си по превенция на изоставянето и реинтеграция на деца, оказват социално-психологическа и финансова подкрепа на родителите и членовете на разширеното семейство.

❖ Деца, настанени в семейство на роднини или близки:

През **2019 г.** в семейство на роднини или близки са настанени **748** деца. Общият брой на децата, пребиваващи в семейството на роднини или близки **към 31.12.2019 г.** е **4 548**.

През *2018 г.* в семействата на родини и близки са били настанени *731* деца, към *31.12.2018 г.* общият брой на децата пребиваващи в семействата на родини и близки е *4 852*. Полагат се усилия и се търсят ефективни методи за отглеждане на детето от

биологичните родители, чрез предоставяне на финансова подкрепа, насочване към социални услуги, съдействие и подкрепа в семейна среда; партньорство на социалните работници от ОЗД с доставчици на социални услуги и институции, ангажирани с дейности по закрила на детето.

❖ **Осиновяване:**

Предвид, че осиновяването е една от основните алтернативи за осигуряване на постоянна семейна среда за деца, лишени от родителска грижа, усилията на АСП и териториалните ѝ поделения са насочени към предоставяне на комплексна подкрепа, съобразно специфичните потребности на децата. ОЗД към ДСП работи с кандидат-осиновители като приема техните заявления, извършва проучване, насочва за обучение и дава мотивирано предложение за вписването им в Регистъра на кандидат-осиновители. При допускане на осиновяване на дете, ДСП извършва наблюдение на детето за срок от две години от датата на осиновяването. При необходимост, семейството и детето могат да бъдат насочени и към подходящи социални услуги за оказване на подкрепа и консултиране по въпроси, свързани с отглеждането или възпитанието на детето, осигуряване на негови специфични потребности. Насочването и ползването на социални услуги може да се осъществява не само в следосиновителния период на наблюдение, но и след това при изразена необходимост и/или заявено желание от семейството. Във всеки етап от осиновителната процедура, свързан с подготовка, кандидатстване, оценка, обучение, процедура по осиновяване, следосиновително наблюдение и др., семействата и децата получават подкрепа от различни специалисти.

Броят на **кандидат-осиновителите**, вписани в регистъра – общо за страната **към 31.12.2019 г.**, е **1 561**. Броят на **децата**, вписани в регистъра на деца, които могат да бъдат

осиновени при условията на пълно осиновяване към 31.12.2019 г. е **1 635** (от тях **773** здрави и **862** с увреждане).

Общият брой на **национално осиновените деца**, с влязло в сила съдебно решение, през **2019 г.** е **500**. През *2018 г.* са осиновени *539* деца с местоживеене в страната.

В Наредба № РД-07-7/05.10.2010 г. за условията и реда за водене и съхраняване на регистрите за пълно осиновяване има раздел *„Специални мерки за осиновяване на дете със здравословен проблем, специални нужди или на възраст над седем години“*. С него се дава възможност да се предприемат необходимите действия спрямо деца, за които в 6-месечния срок от вписването им в регистъра за деца, Съветът по осиновяване (към всяко РДСП), не е определил подходящ осиновяващ или никой от определените - не по-малко от трима осиновяващи, не е подал молба за осиновяване на конкретното дете, или когато въпреки положените усилия не е възможно да бъде определен подходящ осиновяващ за детето.

❖ Приемна грижа:

Приемната грижа е от изключително значение за децата в риск, поради което в резултат от съвместните усилия на държавни институции, местната власт в качеството им на доставчици и неправителствения сектор се отбелязва тенденция на напредък в развитието на приемната грижа в цялата страна, което дава възможност все повече деца да се отглеждат в среда близка до семейната. С приоритет се настаняват деца от 0 до 3 г.; деца със специални потребности; деца, за които в хода на оценката на потребности е направен извод, че е подходящо да бъде настанено в приемно семейство. Приемната грижа цели да осигури временна грижа за деца в риск, като целта е децата да бъдат отглеждани в условията на сигурна, подкрепяща и стимулираща семейна среда. Целите на приемната грижа като социална услуга и мярка за закрила са: да осигури за определен период от време сигурна и безопасна семейна среда за дете в риск, която да допринесе за неговото пълноценно развитие; превенция на институционализацията и осигуряване на подкрепа за биологичните родители в кризисни ситуации; подготовка на деца за реинтеграция в биологичното им семейство или осиновяване.

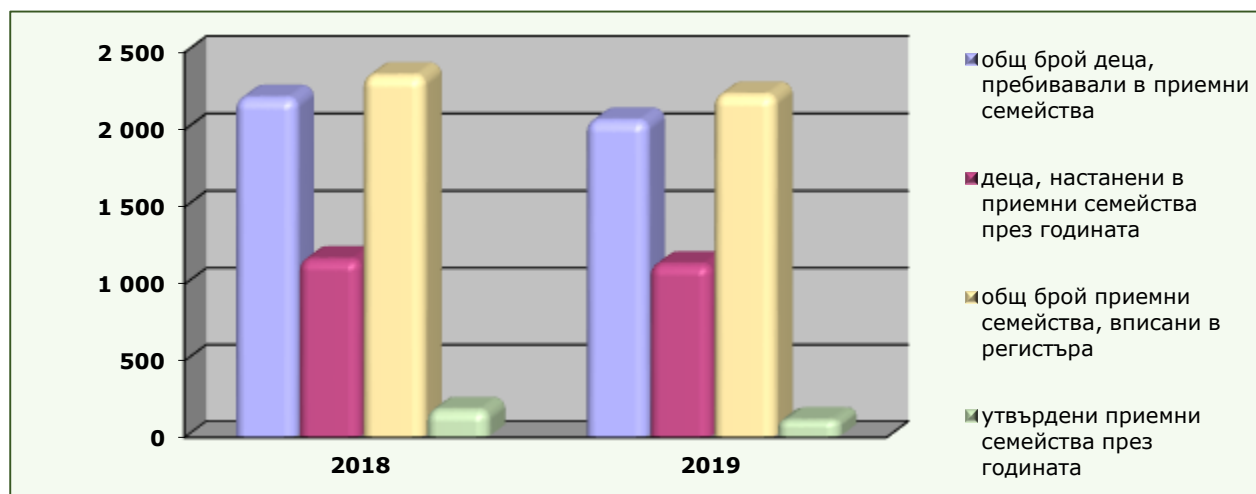
Приемната грижа е част от процеса на деинституционализация в България и се съчетава с услуги и подкрепа към семействата и децата.

Общият брой на децата, настанени в приемни семейства и пребивавали в семействата **към 31.12.2019 г.** е **1 948**, от които **2** са настанени в доброволни приемни семейства, а **1 946** в професионални приемни семейства. През **2019 г. новите случаи** на деца, настанени в приемни семейства са **1 129**.

Общият брой на децата, настанени в приемни семейства и пребивавали в семействата **към 31.12.2018 г.** е **2 205**, от които **7** са настанени в доброволни приемни семейства и **2 198** в професионални приемни семейства. През *2018 г.* новите случаи на деца, настанени в приемни семейства са *1 162*.

Към 31.12.2019 г. в Регистъра на утвърдените приемни семейства са вписани **2 227** семейства, от които **11** доброволни и **2 216** професионални. Общият брой на утвърдените приемни семейства от началото на календарната година е **115** професионални приемни семейства.

През **2018 г.** са утвърдени **179** нови приемни семейства (от които **2** са доброволни и **177** професионални). Към **31.12.2018 г.** в Регистъра на утвърдените приемни семейства са вписани **2 351** семейства (от които **20** доброволни и **2 331** професионални).

С цел оптимизиране работата на отделите „Закрила на детето“ по случаи на **деца, които извършват просия и деца на улицата**, през 2012 г. от АСП е изпратено указателно писмо (№ 9103/40/03.09.2012 г., в допълнение на писма с № 9100-182/26.07.2006 г., № 9100-38/29.01.2007 г. и № 9100-205/05.08.2010 г.), за организиране процеса за извършване на *регулярни обходи* в териториалния обхват на всяка дирекция „Социално подпомагане“, с цел идентифициране на деца на улицата и деца, извършващи просия. В гр. София е създаден Отдел „Мобилна работа с деца в риск“, който функционира към ДСП-Оборище и е с 24-часов режим на работа.

По данни на териториалните структури на АСП, обобщената информация за периода 01.01.2019 г. - **31.12.2019 г.** в страната са проведени общо **4 373** акции за установяване на просещи деца. По регистрираните случаи на деца, извършващи просия са предприети мерки за закрила.

Случаите на **деца, жертви на трафик**, активно се наблюдават от ОЗД за период от една година, с цел оказване на необходимата подкрепа и предотвратяване на ново въвлечане на децата в трафик, както и предотвратяване на възможността други деца от семейството да бъдат въвлечени в този процес. По преценка на социалния работник периодът на наблюдение може да се удължи, в зависимост от спецификата на конкретния случай.

Децата, жертви на трафик са деца в риск и спрямо тях се предприема мярка за закрила по реда на Закона за закрила на детето, с цел осигуряване правото на детето да живее в сигурна и защитена среда, предотвратяване на последиците от трафикирането и

възможността от повторно въвличане в трафик. За всеки случай на дете, жертва на трафик се инициира социално проучване. Важен момент в работата на социалните работници е адекватната оценка на потребностите на детето, жертва на трафик или непридружено дете, както и оценката на риска и мерките за безопасност, които се предприемат спрямо него.

В АСП се администрират данни за наблюдаваните случаи на деца, жертва на трафик, съгласно Координационния механизъм за рефериране и обгрижване на непридружени деца и деца, жертви на трафик, завръщащи се от чужбина. Случаите на деца, жертви на трафик, активно се наблюдават от ОЗД за период от една година. По преценка на социалния работник периодът на наблюдение може да се удължи, в зависимост от спецификата на конкретния случай. През **2019 г.** са репатрирани **15** деца.

През **2019 г.** за наблюдаваните от ОЗД деца, жертви на трафик в АСП е налична следната информация:

- първо тримесечие на 2019 г. - наблюдавани са **14** деца;
- второ тримесечие на 2019 г. – наблюдаваните деца са **15**;
- трето тримесечие на 2019 г. - наблюдавани са **13** деца;
- четвърто тримесечие на 2019 г. – наблюдаваните деца са **13**.

Агенцията за социално подпомагане е институция - партньор в изпълнението на *Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст* – Механизма (заглавието му е изм. от 18.10.2019 г.).

Целта на Механизма е да се подобри междуинституционалното взаимодействие чрез определяне на функциите и задълженията на всички отговорни страни, за постигане на по-пълнен обхват и включване в системата на образованието на децата и учениците, които не са обхванати в образователната система, за които има риск от отпадане от училище и детска градина или са напуснали преждевременно образователната система.

Механизмът включва създаване и дейност на екипи за съвместна работа на институциите за обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст (екипи за обхват), както и взаимодействие на институциите по прилагането на комплекс от мерки за обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система. Съгласно Механизма съществува организиране на регулярен обмен на информация между ангажираните институции и координиране на техните съвместни действия за налагане на съответни санкции по реда на Закона за закрила на детето, Закона за предучилищното и училищното образование и Закона за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните на родители, чиито деца в задължителна предучилищна и училищна възраст не посещават училище. Екип за обхват се създава към всеки район на обхват, като екипите, координирано с директорите

на съответната образователна институция, предприемат мерки за обхващане, реинтеграция и превенция в образователната система.

В АСП се администрира справка за изпълнението на Механизма (от страна на териториалните структури), данните по която са следните:

Към 31.12.2019 г. - от стартирането на учебната 2019/2020 г. (по информация, предоставена от регионалните дирекции за социално подпомагане), на територията на страната са сформирани **1 115** екипа за съвместна работа на институциите за обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст – т.н. екипи за обхват. Броят на служители на ДСП, включени в екипите, е **1 149**. Броят на случаите на деца, за които са констатирани рискове по смисъла на Закона за закрила на детето, в контекста на осъществяваните обходи, е **133** за страната, за които са предприети съответните действия и мерки. От общия брой - с натрупване, **72** деца са насочени от ОЗД/ДСП към ползване на консултативни социални услуги (напр., Център за обществена подкрепа, Център за социална рехабилитация и интеграция и др.).

ПРОГРАМА „ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО ЧРЕЗ ПРЕХОД ОТ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ГРИЖИ КЪМ АЛТЕРНАТИВНИ ГРИЖИ В СЕМЕЙНА СРЕДА”

Целта на Програмата е оказване на финансова подкрепа на семействата и е в съответствие и изпълнение на принципите за закрила - отглеждане на децата в семейна среда. Финансовата подкрепа е част от работата по превенция на изоставянето, реинтеграция, настаняване на деца в семейства на роднини или близки, настаняване в приемни семейства.

Изплатената сума за помощи по закрила на детето за **2019 г.** е в размер на **7 215 382** лв. на **131** *средномесечен* брой професионални приемни родители, предоставящи на професионални приемни родители, предоставящи приемна грижа с доставчик на услугата ДСП. Тук не са включени изплатените средства за помощи и добавки за деца (*средномесечен* брой случаи), и/или за заплати и осигурителни вноски на *средномесечен* брой професионални приемни родители, за които доставчик на социалната услуга „приемна грижа” са общините партньори на АСП по проект „Приеми ме 2015” (в изпълнение от 01.12.2015 г.).

Проект „ПРИЕМИ МЕ 2015” по ОП РЧР 2014-2020 г. –
процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ
BG05M9OP001-2.003 „Приеми ме 2015”

Проект „Приеми ме 2015” се изпълнява от прекия бенефициент – АСП. Стартира на 01.12.2015 г., а социалната услуга „приемна грижа” - от 01.01.2016 г., в партньорство с 82 общини; след 01.11.2016 г. се включиха нови общини, като **към края на 2019 г.** те са общо **157** от 28-те области на страната. Дейностите по проекта са насочени към усъвършенстване

разширяване обхвата на услугата „приемна грижа“ и съдържа иновативен елемент по отношение на подкрепата в посока развитие на „специализирана приемна грижа“, както и с мерките, насочени към повишаване на качеството на приемната грижа чрез осъществяване на мониторинг.

Цялостният обхват по предоставянето на социалната услуга „приемна грижа“ във всеки регион се осъществява от **областен екип по приемна грижа (ОЕПГ)**. Първоначално утвърдената продължителност на проекта беше до 31 март 2018 г., а стойността на безвъзмездната финансова помощ - 51 600 000 лева. С Решение № 6 от Девото редовно заседание на Комитета за наблюдение на ОП РЧР на 21.11.2017 г. **общата продължителност** на проекта е определена на 61 месеца - **до 31.12.2020 г.**, а стойността на безвъзмездната финансова помощ - **136 404 000 лева**.

Целта на проекта е да се усъвършенства моделът на предоставяне на социалната услуга „приемна грижа“ и разшири обхвата ѝ в страната, както и по отношение на целевите групи.

С оглед гарантиране постигане на целите, към проекта е сформиран **Консултативен експертен съвет** (КЕС), в който са включени представители на МТСП, ДАЗД, АСП, НСОРБ и 3 НПО (УНИЦЕФ България, Национална мрежа за децата и Национална асоциация по приемна грижа). В изпълнение на заложените в проекта преки ангажименти на КЕС, през 2019 г. се проведеха три заседания (през януари, април и декември).

През 2019 г. бяха постигнати следните резултати:

❖ Утвърди се практиката за **целево планиране на развитието на приемната грижа по места**. Регионалните дирекции за социално подпомагане, съвместно с областните екипи по приемна грижа (28 ОЕПГ), осъществяват периодичен преглед на актуалното състояние на регистъра на утвърдените приемни семейства, с акцент незаетите приемни семейства, както и на децата - потенциални потребители на услугата. Един от ангажиментите на всяка Комисия по приемна грижа, формирана към РДСП, е да обсъжда и планира развитието на приемната грижа в съответния регион.

❖ По сключените от областните градове (в т.ч. Ботевград) договори с НПО или физическо лице (за периода 2018-2020 г.), се проведеха планираните за отчетната 2019 г.: **специализирани обучения** на ОЕПГ и Комисиите по приемна грижа, както и **групова и индивидуална супервизия** на членовете на екипите, **професионална индивидуална супервизия на приемни семейства** с доставчик община. Такива обучения се организират ежегодно до края на проекта.

❖ **Подобрено е взаимодействието** между партньорите в процеса на предоставяне на услугата „приемна грижа“ чрез провеждане на целеви срещи и указания за целесъобразното му осъществяване.

❖ През 2019 г. се проведеха **3 тематични информационни работни срещи по проекта** (м. май – в Плевен, м. юни – в Кюстендил, м. октомври – в Плевен). Съответните форуми бяха

с участието на: членове на екипите за управление и за предоставяне на услугата на местно ниво; от РДСП - експерти по закрила на детето; представители от НПО.

❖ През 2019 г. продължи да се **наблюдава ефективността** от работата на областните екипи за приемна грижа – обобщен документ на база попълнен от началниците на ОЕПГ въпросник „Обратна връзка“ (всяко тримесечие). С Обратната връзка всеки началник дава своята професионална преценка за резултатите от работата на екипа през отчетния период, в т.ч. удовлетвореност.

❖ Осъществен е **мониторинг** на провеждането на допълнително/поддържащо обучение (специализирано/надграждащо обучение), групова супервизия и организиране на групи за подкрепа на приемните семейства с настанени деца от страна **на ОЕПГ** (за общините, обслужвани от съответния екип) - по области за броя на **приемни семейства, включени в подкрепящи услуги** (по вид; теми на обученията), в периода от 01.11.2018 г. до 31.10.2019 г., включително.

❖ Със Заповед № ОД-03-02-001/04.02.2019 г. на зам.-председателя на Сметната палата бе възложен **одит** „Изпълнение на процедура по ОП РЧР 2014-20120 на директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по BG05M9OP001-2.003 „Приеми ме 2015“ с обхват от началото на проекта до 31 декември 2018 г., вкл., който приключи в началото на 2020 година.

❖ Социалната услуга по проект „Приеми ме 2015“ стартира на 01.01.2016 г. за 1 489 деца. През отчетната **2019 г.** са **новонастанени** общо **997 деца** или **средномесечно 83**. От общия брой, т.нар. нови деца, през 2019 г. **10,13%** са били в социална услуга от резидентен тип или в специализирана институция, а **89,87%** идват от общността (биологичното семейство, семейство на роднини или близки, както и случаите на пренастаняване в същото или в друго приемно семейство със заповед на териториалната ДСП). **Към 31.12.2019 г. 1 822** деца са обгрижвани от **1 534** приемни семейства с местоживеене в общините партньори.

❖ От началото на проекта: за периода на Етап 1 (01.01 – 31.10.2016 г.), **средномесечно децата с увреждане** под приемна грижа в 82 общини партньори са били **114**; а за 38-те месеца по Етап 2 (ноември-декември 2016 г.; 2017 г., 2018 г. и 2019 г. – с увеличени брой общини партньори) – **средномесечно 169,5**.

❖ През отчетната година за общо **1 137 деца** е издадена заповед за **прекратяване** на социалната услуга „приемна грижа“. Общият преглед на **средномесечните** стойности за 2019 г. по показателя „място, където отива детето след прекратяване на настаняването му в ПС“ показва, че най-много са случаите на осиновените деца (**52,15%**), следвани в низходящ ред от: пренастанените в същото или в друго ПС (**15,83%**); реинтегрираните (**15,3%**); насочените към СУ от резидентен тип (**6,6%**) или към специализирана институция - ДМСГД, ДДЛРГ (**0,44%**); след ПС - настанени в семейство на роднини или близки (**4,22%**); прекратени настанявания, поради навършване на пълнолетие (**4,13%**); други (**1,23%**). През

2019 г. е отчетен 1 случай на починало дете (0,09% от общия брой излезли от услугата деца).

❖ **Броят на децата**, потребители на социалната услуга с доставчик община през общо **48-те месеца на услугата** (01.01.2016-31.12.2019), е **5 347** (с натрупване). А броят на **приемните семейства**, предоставяли социалната услуга „приемна грижа“ с доставчик община през посочените четири години е **2 597** (с натрупване).

❖ **Към края на 2019 г.** в проекта са включени **157** общини партньори, в които са регистрирани **2 074 приемни семейства** - ПС (в т.ч. **3** доброволни). Те са над **93%** от общия брой ПС в страната, вписани в регистрите на 28-те области (останалите са към доставчик ДСП).

❖ През **2019 г.** в общините са подадени общо **169 заявления** от кандидати за приемни родители - над 14 бр. *средномесечно*. Областните екипи за приемна грижа, в сътрудничество с териториалните дирекции „Социално подпомагане“, имат отговорност за набиране на кандидати за приемни семейства и организиране на информационни срещи за съответната област/община, което **се планира** съвместно с РДСП, **съобразно идентифицираните потребности от развиване на приемната грижа в областта, в т.ч. за конкретни общини**.

❖ Едновременно са предприети действия и за **промяна на профила** на утвърдени приемни семейства, както и **заличаване** при установени обективни обстоятелства за това. От приемните семейства с местоживее в общините партньори, през **2019 г.** вписаните в Регистъра **нови приемни семейства** са **101**, а **заличените** – **220** (в т.ч. 4 доброволни). АСП наблюдава причините за заличаванията в тримесечен порядък и най-голям процент (почти 80%), са „по лични причини“, съгласно подадено заявление от съответното приемно семейство. А останалите са поради причини, посочени в предложението за заличаване в доклада на доставчика на приемната грижа при годишния преглед на съответното ПС (например: промяна на обстоятелствата, при които ПС е утвърдено; по отношение на мотивацията и готовност за сътрудничество, в т.ч. наличие на съпротиви при осиновяване на настаненото дете; занижено качество на услугата, в т.ч. negliжиране на детето; неразбиране същността на услугата или нарушаване на договорените клаузи по рамково споразумение/договор и други).

❖ Изпълнението на индикаторите по проекта се осъществява чрез двустепенна система за мониторинг – **месечно наблюдение** на постигнатите резултати, **в т.ч. изготвяне на анализи (12 бр.)**; **периодичен мониторинг чрез посещение на място** за преглед на постигнатото и методическа помощ по организацията и управлението на проектните дейности на областно ниво.

❖ **Ежемесечно** се извършва **текущ мониторинг на качеството** на предоставяната услуга по подробната информация, предоставяна в националния екип за всяко дете, настанено в приемно семейство с доставчик община. Координаторите по предоставянето на услугата

извършват **и периодичен мониторинг на място** – в областния град и/или в конкретна община доставчик.

❖ В периода март – октомври 2019 г. са осъществени **посещения на място** от ръководителя и/или членове на Националния екип (в т.ч. периодичен мониторинг, работа по конкретни казуси, междуинституционални срещи), в: Благоевград, Бургас, Габрово, Добрич, Монтана, Лом, Ловеч, Силистра, Сливен, Нова Загора, София-град, Разград, Шумен, Хасково и Ямбол.

❖ Националният екип и общините информират обществеността за изпълнението на проектните дейности на национално и местно ниво, в т.ч. се публикуват съобщения и/или кратки информации в местните медии и на сайта на съответната администрация. Извършва се методическа помощ и консултиране на областните екипи за управление на проекта относно специфични дейности по публичност и информираност.

❖ Утвърдена практика е изготвянето на ежемесечен бюлетин с публикации по проекта на базата на всекидневен мониторинг на над 600 информационни източника (медия-мониторинг); разпространението на бюлетина е до 157-те общини партньори и членовете на КЕС.

❖ От началото на **2019 г.** бяха **актуализирани сумите** за полагащите се месечни възнаграждения на професионалните приемни родители, във връзка с промените на минималната работна заплата.

❖ През **2019 г.** са усвоени **27 621 013,71 лв.**, като изплатената сума на общините партньори е в размер на **27 520 146, 47 лева**. През отчетната година Управляващият орган е верифицирал **25 575 619,07 лева**.

❖ От началото на проекта **към края на 2019 г.** в Управляващия орган са внесени общо двадесет и две междинни искания за плащане (за извършените разходи в периода от 01.12.2015 г. до 31.10.2019 г., вкл.), като **общо** верифицираната сума е в размер на **87 805 497,16 лева**.

Приоритет № 2.3.:

- *Разширяване мрежата на социални услуги;*
- *Създаване на условия за повишаване качеството на социалните услуги в специализираните институции и социалните услуги в общността и осигуряване на достъпност;*
- *Изграждане на мрежа от достъпни и качествени услуги в общността и в домашна среда, която да осигури възможност за подготовка и извеждане на възрастните хора и хората с увреждания от специализираните институции;*
- *Създаване на условия за добра междуинституционална координация и насърчаване развитието на иновативни междусекторни услуги, както и прилагането на интегриран подход;*
- *Закриване на функционално остарели и неотговарящи на стандартите за качество на грижа специализирани институции за възрастни хора и хора с увреждания. Подобряване на процеса на деинституционализация на грижата за възрастни хора и хора с увреждания.*
- *Извършване на мониторинг и анализ на състоянието на социалните услуги;*

- *Повишаване нивото на компетентност на специалистите, ангажирани със социалните услуги;*
- *Разработване на вътрешни актове, подпомагащи дейностите по предоставянето на социалните услуги.*

СОЦИАЛНИ УСЛУГИ ЗА ПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА, ДЕЛЕГИРАНИ ОТ ДЪРЖАВАТА ДЕЙНОСТИ

Към 31.12.2019 г. на територията на страната функционират **720 социални услуги за пълнолетни лица**, като държавно делегирана дейност.

През **2019 г.** са издадени **заповеди** за откриване на **нови 30 социални услуги** в общността, в т. ч. и от резидентен тип, с общ капацитет **506 места**, в т.ч.:

А. Социални услуги от резидентен тип – 13 бр. с общ капацитет 177 места

- **12 Центъра за настаняване от семеен тип (ЦНСТ)** с общ капацитет **169 места**, в т. ч.:
 - 1 Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с физически увреждания с капацитет 8 места;
 - 5 ЦНСТ за пълнолетни лица с психични разстройства с общ капацитет 75 места;
 - 3 ЦНСТ за пълнолетни лица с умствена изостаналост с общ капацитет 41 места;
 - 2 ЦНСТ за пълнолетни лица с деменция с общ капацитет 30 места;
 - 1 Център за настаняване от семеен тип за стари хора с капацитет 15 места.
- **1 Защитено жилище за лица с физически увреждания** с капацитет **8** места.

В. Социални услуги в общността - 17 бр. с общ капацитет 329 места

- **5 Дневни центъра за пълнолетни лица с увреждания (ДЦПЛУ)** с капацитет 79 места;
- **12 Центъра за социална рехабилитация и интеграция (ЦСРИ)** с общ капацитет 250 места.

Издадени са заповеди за **увеличаване** на капацитета на **16 социални услуги** в общността, в т. ч. и от резидентен тип - с общо **125** места, както следва:

- **5 Центъра за социална рехабилитация и интеграция** - с 43 места;
- **4 Дневен център за пълнолетни лица с увреждания (ДЦПЛУ)** - с 21 места;
- **1 Дневен център за стари хора** - с 5 места;
- **2 ЦНСТ за пълнолетни лица с деменция** - с 5 места;
- **1 Дом за пълнолетни лица с деменция (ДПЛД)**- с 12 места;
- **2 Дома за стари хора (ДСХ)** - с 24 места;
- **1 Приют** - с 15 места.

Издадени са заповеди за **намаляване** на капацитета на **38 социални услуги** - с общо **276** места, както следва:

- **1 Наблюдавано жилище (НЖ)** - с 4 места;
- **5 Защитени жилища за лица с умствена изостаналост (ЗЖЛУИ)** - с 21 места;
- **3 Защитени жилища за лица с физически увреждания (ЗЖЛФУ)** - с 11 места;

- **1 Преходно жилище** - с 2 места;
- **7 Дома за пълнолетни лица с умствена изостаналост** (ДПЛУИ) - със 73 места;
- **6 Дома за пълнолетни лица с психични разстройства** (ДПЛПР) - с 50 места;
- **2 Дома за стари хора** (ДСХ) - с 10 места;
- **9 Дневни центъра за стари хора** (ДЦСХ) - с 67 места;
- **4 Дневни центъра за пълнолетни лица с увреждания** (ДЦПЛУ) - с 38 места.

Издадени са заповеди за **закриване** на **9** социални услуги в общността, в т. ч. и от резидентен тип, с общ капацитет **141** места, както следва:

- **1 Защитено жилище за лица с психични разстройства** с 10 места;
- **1 Наблюдавано жилище** с 10 места;
- **1 Център за временно настаняване** с 10 места;
- **2 Дневни центъра за пълнолетни лица с увреждания** с 35 места;
- **4 Дневни центъра за стари хора** със 76 места.

През **2019 г.** са издадени общо **126 бр. заповеди**, от които:

- **107 бр.** за откриване, закриване, промяна на адреса, капацитета или вида на социалните услуги, делегирани от държавата дейности за пълнолетни лица;
- **17 бр.** за отказ за откриване и промяна на капацитета на социалните услуги, делегирани от държавата дейности за пълнолетни лица;
- **2 бр.** за преустановяване на настаняването в социални услуги.

През **2019 г.** са постъпили **5 731 преписки**, свързани с предоставянето на социални услуги за стари хора и пълнолетни лица с увреждания. Изготвени са **651** писма до организации и граждани и **57** информации до различни институции. Експертите от отдел „Социални услуги за пълнолетни лица“ (при ГДСП – Централна администрация), подготвяха становища и информации по различни национални стратегии, планове, програми и отчети за тяхното изпълнение.

През отчетната **2019 г.** сужители от отдела са участвали в **67** мероприятия: работни срещи, заседанията на междуетровствени работни групи, кръгли маси, семинари и обучения, конференции, форуми и др., свързани със социалните услуги и представяне на добри практики. Голяма част от визираните събития са провеждани във връзка с промени в нормативната уредба, изготвяне и изпълнение на национални планове и стратегии, дейности, свързани с организацията и предоставянето на социални услуги за пълнолетни лица, взаимодействие със заинтересовани институции, които имат отношение към цялостното функциониране на социалните услуги.

Експертите от отдела активно участваха и в различни дейности на АСП, част от които са:

- въвеждане на САФ в Агенцията за социално подпомагане;

- разработване на предложения за финансови стандарти за социалните услуги държавно делегирана дейност и при изготвяне на три компенсирани промени за социални услуги за 2019 г.;
- съгласуване на проектите на общините по процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативни програми „Региони в растеж“ и „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г.;
- участие в Екипа за организация и управление за изпълнение на ПМС № 344 от 2018 г. за предоставяне на социалните услуги личен асистент, социален асистент и домашен помощник и за включване в механизма лична помощ;
- експертния съвет на Фонд „Социална закрила“ и в прецизиране на функциите и дейността на фонд „Социална закрила“;
- в конкурси за държавни служители;
- в различни работни срещи с кметове, заместник-кметове и директори на дирекции в общините, свързани със социалните услуги;
- в национални срещи;
- в интервюта и репортажи в медиите.

Ежедневно експертите от отдела дават консултации на служители в регионалните дирекции за социално подпомагане, дирекциите „Социално подпомагане“, общински администрации и граждани, относно прилагането на новите регламенти в ЗСП и ППЗСП промяна в Тарифата за таксите за социалните услуги, финансирани от държавния бюджет.

Във връзка с процедурите на подбор на проектните предложения за изграждане или предоставяне на социални услуги, финансирани чрез Фонд „Социална закрила“ (ФСЗ), Проект „Красива България“, както и по Оперативни програми „Региони в растеж“ „Развитие на селските райони“ и „Развитие на човешките ресурси“ са изготвени становища за всяко едно от проектните предложения.

При постъпили сигнали и жалби, относно предоставянето на социални услуги от доставчици (финансирани с държавни или частни средства), активно се работеше с Инспектората към изпълнителния директор, с цел осигуряване правата на гражданите и усъвършенстване на работата в отдела.

Указания и методически ръководства по предоставянето на социални услуги

С цел уеднаквяване на практиката по предоставяне на социални услуги за пълнолетни лица и подобряване на организацията на работа, са изготвени:

- 3 бр. указателни писма до териториалните структури, кметове на общини и доставчици на социални услуги, делегирани от държавата дейности, относно Тарифата за таксите на социални услуги, финансиране на държавния бюджет;
- указание до кметовете на общини, относно изпълнението на чл. 19 от ПМС № 344/21.01.2018 г. за изпълнение на държавния бюджет на РБългария за 2019 година.

Становища, касаещи функционирането на социалните услуги

По всички постъпили предложения от Регионалните дирекции за социално подпомагане са изготвени становища до изпълнителния директор на АСП за разкриване/закриване/намаляване/увеличаване капацитета на социални услуги или за преустановяване на настаняването. По изготвените заповеди, които се обжалват пред министъра на труда и социалната политика, са изготвени становища.

Изразени са **112** експертни становища, от които **106** за откриване, закриване, промяна на вида, наименованието, местоположението и капацитета на социални услуги държавно делегирана дейност и **6** други становища, свързани с функционирането, предоставянето и управлението на социалните услуги, както и в защита на новия Закон за социални услуги.

РЕГИСТЪР НА ДОСТАВЧИЦИТЕ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ

Служителите от отдел „Социални услуги за пълнолетни лица“ регистрират лицата по чл. 18, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за социално подпомагане, поддържат в актуалност базата данни в Интегрираната информационна система на АСП (ИИС) за доставчиците на социални услуги и актуализират информацията на интернет страницата на АСП, свързана с регистъра.

Към 31.12.2019 г. в регистъра на доставчиците на социални услуги са **вписани и 961 активни доставчици** с издадени **1 928 удостоверения за регистрация** за различни видове социални услуги, от които **347** социални услуги за деца с лиценз от Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД).

През отчетния период са обработени постъпилите в АСП общо **338 заявления**, от които 171 за вписване в регистъра, 88 за промяна в обстоятелствата, 79 за заличаване на регистрация и 1 за издаване на дубликат на удостоверение.

В таблицата са представени постъпилите заявления през **2019 г.** свързани с регистъра на доставчиците на социални услуги по представителство и начин на обработка.

Брой подадени заявления от физически и юридически лица			Брой служебно подадени заявления от ДАЗД		
221			117		
За нови услуги	За преиздаване	За заличаване	За нови услуги с лиценз	За преиздаване с лиценз	За заличаване
124	30	67	47	58	12

На **258** физически и юридически лица са издадени **324 удостоверения** за предоставяне на социални услуги, от които: 235 за нови социални услуги, 87 преиздадени удостоверения, поради промяна в обстоятелствата, и 2 дубликата на удостоверения.

С придружителни писма са изпратени в ДАЗД 105 удостоверения за регистрация за връчване на доставчиците по реда на Закона за закрила на детето (ЗЗД), 109 удостоверения са изпратени по пощата с писма, с обратна разписка, поради изрично волеизявление на доставчика и 110 удостоверения са получени в АСП.

Съгласно разпоредбите на чл. 18в, ал. 1 и 10 и чл. 18д, ал. 2 от ЗСП са издадени **348 заповеди**, от които: 185 за вписване в регистъра; 86 за заличаване от регистъра; 76 за промяна в обстоятелствата; 1 отказ за вписване. Всички заповеди за заличаване са изпратени на доставчиците в законоустановения срок.

В резултат на издадените заповеди, от регистъра са **заличени 159 удостоверения** за предоставяне на социални услуги на **63** доставчика, с основен мотив за заличаване – изтекъл срок на валидност на лиценз от ДАЗД и преустановяване на дейността. Напълно са заличени от регистъра **49** доставчика на социални услуги.

С електронно съобщение на интернет страницата на АСП от 06.03.2019 г. са уведомени доставчиците на социални услуги за задължението им да предоставят в АСП отчет за дейността си през 2018 г., по реда чл. 18 г, ал. 1 от ЗСП, в срок до 31.03.2019 г.

През **2019 г.** в АСП са **постъпили отчети** от **526 доставчика** за **1 321 социални услуги**. Информацията от тях е въведена в електронната система на регистъра. Не са предоставили отчети 246 доставчика, като основна част от тях са новорегистрирани.

В графиката е проследен процеса на регистриране на доставчици на социални услуги в сравнителен план с предходните две години.

За отчетния период са извършени общо **1 520 консултации** на кандидат-доставчици и доставчици на социални услуги, от които: 1 353 по телефона, 98 в приемната на АСП и 69 по електронна поща. Най-често задаваните въпроси са свързани с процедурата по регистриране - необходими документи за кандидатстване, описание на услугата, методики, изискана допълнителна информация, отчетността на доставчиците, както и справки от ИИС за регистъра.

Във връзка с постъпили в АСП общо **68 писмени запитвания** от институции, съдебни разпореждания, жалби и сигнали от граждани, относно вписани в регистъра доставчици, са изготвени: 53 отговори на писма, към които са приложени целеви справки и информация; 6 становища; 9 предложения за проверка от Инспектората на АСП.

ПРОЕКТ „НОВА ДЪЛГОСРОЧНА ГРИЖА ЗА ВЪЗРАСТНИТЕ И ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ“

В изпълнение на заложените мерки в Плана за действие 2018-2021 г. за изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа, от 01.07.2019 г. Агенцията за социално

подпомагане изпълнява проект - BG05M9OP001-2.038-0001-C01 „Нова дългосрочна грижа за възрастните и хората с увреждания“, финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020, съфинансиран от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Проектът се изпълнява със задължителни партньори 11-те държавни психиатрични болници в страната и асоциирани партньори Министерство на труда и социалната политика и Министерство на здравеопазването.

Продължителността на проекта е 36 месеца с планиран край на изпълнение **30.06.2022 г.**; обща стойност на проекта - **3 998 788,12 лева**.

Основната цел на проекта е подготовка за извеждане и създаване на възможност за независим живот и превенция на институционализацията на хората с психични разстройства и с умствена изостаналост, настанени в 10-те специализирани институции (СИ), определени за закриване, и на лица, трайно пребиваващи в държавните психиатрични болници (ДПБ) по социални индикации.

Специфични цели:

- ⇒ Осигуряване на подходящо място за живот в общността на 780 лица от целевата група.
- ⇒ Подкрепа и подготовка за извеждане на хората с психични разстройства и с умствена изостаналост от определените за закриване специализирани институции.
- ⇒ Реализиране на комуникационна стратегия за промяна на обществените нагласи спрямо хората с увреждания.
- ⇒ Осъществяване на дейности за повишаване на капацитета на системата за предоставяне на услуги в общността на хора с психични разстройства и с умствена изостаналост.
- ⇒ Създадени предпоставки за подготовка на втория План за действие за изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа.

Предвижда се да бъдат закрити **10** специализирани институции за хора с увреждания, определени на заседание на 22.02.2018 г. на Междуведомствената работна група за управление и координация на процеса на деинституционализация на грижата на възрастните хора и хората с увреждания, създадена със Заповед № Р-22/08.02.2018 г. на министър-председателя:

- Дом за пълнолетни лица с психични разстройства (ДПЛПР) в с. Раздол, община Струмяни;
- ДПЛПР в с. Заберново, община Малко Търново;
- ДПЛПР в с. Радовци, община Дряново;
- ДПЛПР в гара Лакатник, община Своге;
- ДПЛПР в с. Радовец, община Тополовград;
- Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост (ДПЛУИ) в с. Пчелище, общ. Велико Търново;
- ДПЛУИ в с. Преколница, община Кюстендил;
- ДПЛУИ в кв. „Подгумер“, Столична община;

- ДПЛУИ в с. Лозево, община Шумен;
- ДПЛУИ в местност „Качулка“, община Сливен - капацитетът на дома е 228 места и в рамките на проекта ще бъде намален с 80 места.

Ще бъде осигурена среда за живот в общността на **650** лица с психични разстройства и с умствена изостаналост, настанени в домовете и **130** лица, пребиваващи продължително време в държавните психиатрични болници по социални индикации, чрез изграждане на **30** центъра за грижа за хора с психични разстройства и **22** центъра за грижа за хора с умствена изостаналост със средства по Оперативна програма "Региони в растеж".

Екип от експерти на АСП и на ДПБ разработиха *Методика за оценка на лица с психични разстройства и с умствена изостаналост*, съдържаща специализирани критерии за оценка на състоянието им, формуляр за оценка на потребностите на лицата с психични разстройства и с умствена изостаналост и *формуляр* на план за подкрепа и за извеждане от специализираните институции на лицата.

Създадени са **22** петчленни екипа, които ще извършват индивидуални оценки на потребностите на около 900 лица, настанени в специализираните институции и над 200 лица с психични разстройства, пребиваващи продължително време в ДПБ по социални индикации. В екипите за оценка участват експерти от Регионалните дирекции за социално подпомагане и дирекциите „Социално подпомагане“, както и експерти от ДПБ и от специализираните институции. През 2020 г. екипите за извършване на оценките на потребностите ще преминат тридневен обучение. Екипите за оценка и персоналят на специализираните институции ще получават подкрепа чрез осигуряване на индивидуална и екипна супервизия и консултации.

Ще се работи активно с потребителите на институциите за подготовка за извеждането и преместването им в новите услуги.

В рамките на проекта ще се разработи *Програма за подготовка за живот в общността и обучителни материали* за работа с хора с психични разстройства и с умствена изостаналост, които ще подпомогнат специалистите при закриване както на 10-те специализирани институции, така и на следващите институции за хора с увреждания.

Ще се извърши *анализ* на всички останали специализирани институции за хора с увреждания и на домовете за стари хора, който ще бъде основа за разработване на втория План за действие за изпълнение на Националната стратегия за дългосрочна грижа. Въз основа на анализа ще бъдат разработени *Методика за закриване на специализираните институции за хора с увреждания* и *Методика за реформиране на домовете за стари хора*. Методиките ще бъдат разпространени сред всички заинтересовани страни.

Ще се изпълнява *Комуникационна стратегия*, чиято основна цел е промяна на нагласите на обществото към хората с психични разстройства и с умствена изостаналост. Ще се проведат *две социологически проучвания* относно нагласите към хората с умствена изостаналост и с психични разстройства.

Ще бъдат разпространени рекламни материали чрез изготвяне на презентационни филмчета, клипове онлайн реклама и онлайн брошури.

Стратегическа цел № 3: Да се създадат условия за осигуряване на равни възможности за пълноценен живот на хората с увреждания.

Приоритет № 3.1.:

- *Да се създадат условия за насърчаване на равните възможности на хората с увреждания и недопускане на дискриминация;*
- *Подобряване на междуинституционалната координация;*
- *Финансова подкрепа – отпускане на месечна финансова подкрепа и целеви помощи;*
- *Повишаване нивото на компетентост на социалните работници, по отношение работата с лица с увреждания;*
- *Изготвяне на становища и предложения за усъвършенстване на нормативната уредба, относно интеграцията на хората с увреждания.*

ПРОГРАМА „ИНТЕГРАЦИЯ НА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ“

С Държавен вестник, бр. 105 от 18.12.2018 г. е обнародван **Закон за хората с увреждания (ЗХУ)**, в сила от 01.01.2019 г., който **отменя** Закона за интеграция на хората с увреждания (ЗИХУ).

ЗХУ урежда обществените отношения, свързани с упражняване на правата на хората с увреждания и има за цел да насърчава, защитава и гарантира пълноценното и равноправно упражняване на правата и свободите на хората с увреждания, да създаде условия за социално приобщаване на хората с увреждания, да способства за зачитане на вътрешно присъщото човешко достойнство на хората с увреждания, да предоставя подкрепа за хората с увреждания и техните семейства.

Съгласно чл. 68, ал. 1 от ЗХУ хората с увреждания имат право на финансова подкрепа в зависимост от потребностите им, определени в индивидуалната оценка по чл. 20. Финансовата подкрепа за хората с увреждания се състои от два компонента:

- **месечна финансова подкрепа съобразно степента на увреждането;**
- **целеви помощи съобразно вида на увреждането.**

1. Месечна финансова подкрепа:

Право на месечна финансова подкрепа имат хората с трайни увреждания над 18-годишна възраст, както следва:

- от 50 до 70,99 на сто степен на увреждане - в размер 7 на сто от линията на бедност – 24,36 лв. за 2019 г.;
- от 71 до 90 на сто степен на увреждане - в размер 15 на сто от линията на бедност – 52,20 лв.;

→ над 90 на сто степен на увреждане - в размер 25 на сто от линията на бедност – 87,00 лв.;

→ над 90 на сто степен на увреждане с определена чужда помощ, които получават пенсия за инвалидност поради общо заболяване или поради трудова злополука или професионална болест - в размер 30 на сто от линията на бедност – 104,40 лв.;

→ над 90 на сто степен на увреждане с определена чужда помощ, които получават социална пенсия за инвалидност - в размер 57 на сто от линията на бедност – 198,36 лева.

С Постановление № 170 на Министерския съвет от 17.08.2018 г. е определен размер на линията на бедност **за страната 348 лв. за 2019 г.**, което е предпоставка за увеличение на отпускните средства през годината.

Поради спецификата на отчитане изплащането на отпускните месечни добавки за социална интеграция по реда на чл. 42 от ЗИХУ – месеца, следващ месеца на отпускане, до **31.01.2019 г.** на **497 887** брой лица с трайни увреждания е изплатена месечната добавка в размер на **12 709 588 лева**.

Съобразно вида месечна финансова подкрепа за хора с увреждания през **2019 г.** са подпомогнати следния брой лица:

Закон за хората с увреждания		Средномесечен брой лица за периода февруари-декември 2019 г.	Изплатена сума
➤ Месечна финансова подкрепа за хора с трайни увреждания по ЗХУ			
Средномесечен брой лица		636 093	403 016 431 лв.
в. т.ч. 3.1. По чл. 70, т. 1 от ЗХУ - от 50 до 70,99% степен на увреждане – 7% от ЛБ		173 500	
получаващи по-благоприятен размер		652	
в. т.ч. 3.2. По чл. 70, т. 2 от ЗХУ - от 71 до 90% степен на увреждане – 15% от ЛБ		299 941	
получаващи по-благоприятен размер		158 042	
в. т.ч. 3.3. По чл. 70, т. 3 от ЗХУ - над 90% степен на увреждане – 25% от ЛБ		123 402	
в. т.ч. 3.4. По чл. 70, т. 4 от ЗХУ - над 90% степен на увреждане с ЧП, които получ. п-я за инв. поради общо заб. или трудова злополука или професионална болест – 30% от ЛБ		26 279	
в. т.ч. 3.5. По чл. 70, т. 5 от ЗХУ - над 90% степен на увреждане с ЧП, които получ. соц. п-я за инвалидност – 57% от ЛБ		12 971	

За периода февруари – декември 2019 г. са усвоени средства в размер на **403 016 431 лв.** за месечна финансова подкрепа на **636 093 средномесечен** брой лица.

2. Целеви помощи съобразно вида на увреждането:

Поради спецификата на отчитане изплащането на полагащи се суми за помощни средства, приспособления, съоръжения и/или медицински изделия (**ПСПС и/или МИ**), изплатените средства **към 31.12.2019 г.** са **общо 32 605 079 лв.**, от които:

- на **6 854** брой лица са изплатени **2 378 364 лв. за м. януари 2019 г.** по ЗИХУ;

▪ **за февруари-декември 2019 г.** изплатените на **6 994 средномесечен** брой лица средства са в размер на **30 226 715 лв.**, за осигуряване на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия (ПСПСМИ), които намират отражение в целевите помощи по ЗХУ.

За 2018 г. са изплатени 38 064 137 лв. на 8 075 средномесечен брой лица, които са били правоимащи по вече отменения ЗИХУ

За месеците **февруари и март на 2019 г.** правото на хората с увреждания на целеви помощи по чл. 72 от ЗХУ се осигурява по регламента, посочен в §6 от ЗХУ – при подаване на заявление-декларация по образец, утвърден от изпълнителния директор на АСП. До приемането на Правилник за прилагане на Закона за хората с увреждания са приложими разпоредбите от ППЗИХУ, доколкото не противоречат на ЗХУ (съгласно § 26 от ЗХУ).

В Държавен вестник, бр. 27 от 02.04.2019 г. е обнародван и влезе в сила Правилника за прилагане ЗХУ (ППЗХУ) и *Методиката за изготвяне на индивидуална оценка на потребностите от подкрепа за хората с увреждания*, считано от 01.04.2019 година.

С методиката се урежда начинът за изготвянето на индивидуална оценка на потребностите на хората с увреждания, включително оценката за потребността от предоставяне на социални услуги, лична помощ или друг вид подкрепа при условия и по ред, определени със закон.

Със заповеди № РД01-364/22.05.2019 г. и № РД01-366/22.05.2019 г. на министъра на труда и социалната политика са посочени списък на МИ и списък на ПСПС, предназначени за хора с увреждания. Максималните размери на целевите помощи са определени със Заповед № РД01-364/22.05.2019 г., за определяне на пределни размери (лимита) на помощите за изработване, покупка и ремонт на ПСПСМИ, публикувана в Държавен вестник, бр. 44 от 04.06.2019 г., в сила от 04.06.2019 г., като същата отменя Заповед № РД01-508/19.06.2018 година.

Целева помощ за изработване, покупка и ремонт на ПСПСМИ и за допълнителна парична помощ за пътни разходи в страната за изработване, покупка и ремонт на ПСПСМИ се отпуска въз основа на заявление-декларация по образец, подадено в ДСП по настоящия адрес на лицето с увреждане.

Целеви помощи по ЗХУ	Средномесечен брой лица за февруари-декември 2019 г.	Изплатена сума
Средномесечен брой лица	8 485	32 527 918 лв.
1. Осигуряване на помощни средства, приспособления, съоръжения и медицински изделия (ПСПСМИ)	6 994	
в т.ч. брой деца	291	
2. Покупка на лично моторно превозно средство	6	
3. Приспособяване на жилище	28	

4. Балнеолечение и/или рехабилитационни услуги	3 820	
4.1. Балнеолечение и/или рехабилитационни услуги по чл.76, ал.6 от ЗХУ	1 162	
5. Наем на общинско жилище	1 035	

3. Месечни добавки за социална интеграция

През 2018 г. по реда на ППЗИХУ е оказана подкрепа на 497 486 средномесечен брой лица. За отпуснатите месечни добавки за социална интеграция са изплатени 151 568 051 лева.

Съобразно вида на добавката за социална интеграция на хора с увреждания през 2018 г. са подпомогнати следния брой лица:

Месечни добавки за социална интеграция	Средномесечен брой лица за 2018 г.
Средномесечен брой лица	497 486
в т.ч. деца	-
1. Месечна добавка за социална интеграция за транспортни услуги	496 503
2. Месечна добавка за ползване на информационни и телекомуникационни услуги	70 484
3. Месечна добавка за обучение	3 169
4. Месечна добавка за диетично хранене и лекарства	418 683
5. Месечна добавка за достъпна информация	107 063
6. Месечна добавка - наем на общинско жилище	959
7. Добавка за балнеолечение – общ брой	5 899
8. За преустройство на жилище – общ брой	7
9. За покупка и приспособяване на МПС - чл. 48, общ брой	5

НАРЕДБА ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ОСВОБОЖДАВАНЕ НА ЛИЦА С ТРАЙНИ УВРЕЖДЕНИЯ ОТ ВИНЕТНИ ТАКСИ ПРИ ПОЛЗВАНЕ НА РЕПУБЛИКАНСКИТЕ ПЪТИЩА

В съответствие с разпоредбата на чл. 10в от Закона за пътищата, лицата с 50 и над 50 на сто намалена работоспособност или вид и степен на увреждане и лицата или семействата, отглеждащи деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст, се освобождават от заплащане на винетна такса за един лек автомобил – тяхна собственост или съпругеска имуществена общност, с обем на двигателя до 2 000 куб. см. и мощност до 117,64 kW (160 к.с.) по ред, определен с Наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и министъра на труда и социалната политика.

До 31.12.2019 г. чрез дирекциите „Социално подпомагане“ са предоставени 237 392 безплатни годишни **винетни стикери**, докато за 2018 г. техният брой е бил 229 037. Налице **увеличение** в броя на предоставени безплатни годишни винетни стикери - с 8 355.

С цел уеднаквяване на практиката през **2019 г.** в областта на интеграцията на хората с увреждания са изготвени **42** указателни писма по прилагане на нормативната уредба, регламентиращи социалната рехабилитация и интеграцията на хората с увреждания и **78** методически указания по конкретни въпроси до териториалните структури. Изготвени са **1 697** преписки, свързани със социалната рехабилитация и интеграцията на хората с увреждания, военноинвалидите и военнопострадалите; **36** становища, доклади и предложения за усъвършенстване на нормативната уредба, касаеща социалната рехабилитация и интеграцията на хората с увреждания, военноинвалидите и военнопострадалите; изпълнени са **240** други поставени задачи; извършени са **8** консултации в Приемната на МТСП и **1 683** консултации по телефон на граждани и институции по ЗХУ, ППЗХУ и ЗЛП; **602** консултации по телефон и ел. поща на координаторите на общините по изпълнение на чл. 19 от ПМС № 344 от 21.12.2018 г.; изготвени са **60** становища по Констативни протоколи и доклади от извършени проверки в РДСП и ДСП от Инспектората на АСП и МТСП.

ЗАКОН ЗА ЛИЧНА ПОМОЩ

От 01.01.2019 г. е в сила Закона за личната помощ (ЗЛП), който урежда условията и реда за предоставянето и ползването на лична помощ от хора с увреждания. Законът има за цел чрез осигуряване на лична помощ да подпомогне хора с увреждания да упражняват основните си права, да имат възможности за избор, независим живот, активно включване и участие в обществото и достъп до услуги и дейности.

Съгласно регламента на чл. 12 от ЗЛП, личната помощ се предоставя въз основа на изготвена индивидуална оценка на потребностите и издадено направление по реда на глава трета от ЗХУ.

В Наредба №РД-07-7 от 28.06.2019 г., обнародвана в Държавен вестник, бр. 53 от 05.07.2019 г. е посочен реда и начина за включване в механизма лична помощ.

В изпълнение на Закона за хората с увреждания, от началото на периода на изготвяне на индивидуални оценки на потребностите (**01.04.2019 г. – 31.12.2019 г.**), са издадени **25 910** направления.

На общините/районите са преведени **18 914 396 лв.** за предоставяне на услуги по механизма лична помощ и е осигурена подкрепа на на **9 029** *средномесечен* брой ползватели.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ № 344 от 21.12.2018 г.

Във връзка с чл. 19 от ПМС № 344/21.12.2018 г. за изпълнение на Държавния бюджет на Република България за 2019 г. (Постановлението) и с оглед обезпечаване на законосъобразното и ефективно администриране на финансов ресурс за целево осигуряване на социални услуги в домашна среда („Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен

помощник”) - за хора с увреждания и лица над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване, в съответствие с Националната стратегия за дългосрочна грижа, Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020, и на основание чл. 6, ал. 2 от Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, бяха сключени споразумения между Агенцията за социално подпомагане и общините в Република България, за които е приключило финансирането по програмата „Независим живот“ по ОП РЧР.

Съгласно разпоредбите на ПМС № 180/18.07.2019 г. бяха одобрени допълнителни разходи по бюджета на Министерството на труда и социалната политика за 2019 г., и бяха сключени анекси за удължаване на срока на изпълнение на Споразуменията по чл. 19 от ПМС № 344 от 31.08.2019 г. до 31.12.2019 година.

В изпълнение на Постановлението АСП трансферира средства до **293** общини и райони в размер на **75 727 970** лева. През **2019 г.** от услугите в домашна среда се възползваха *средномесечно* **23 272** потребители.

През м. декември, например, общият брой на потребителите беше **18 661**, в т.ч. ползвали услугата „личен асистент“ - **10 850**; „социален асистент“ - **2 113**, „домашен помощник“ - **5 794**; а броя на наетите в последният месец на отчетната година беше **13 164**.

Администрирането на Постановлението на национално ниво изпълнението се извършва от Централната администрация на АСП, а на местно – от съответните общински администрации.

Предоставяне на административни услуги, координация на териториалните поделения и други дейности

През **2019 г.** са разгледани **2 263** жалби и запитвания от граждани и институции.

Утвърдени са **нови** *Правила за администриране на дейностите по отпускане, начисляване, изплащане, възстановяване на социални плащания, предоставяне на социални услуги и предприемане на мерки и дейности по закрила на детето.*

С оглед обезпечаване администрирането на цялостната дейност на териториалните структури са изготвени указателни писма, свързани с въвеждане на комплексното административно обслужване и отпадане на изискуеми документи при предоставянето на административни услуги.

От началото на **2019 г.** агенцията предоставя **електронни административни услуги**, чрез системата за сигурно електронно връчване. Към момента се предоставят **16** бр. услуги, включващи всички услуги, предоставяни по Закона за семейни помощи за деца, услугата по освобождаване от винетни такси и услугата по вписване в регистъра на доставчиците на социални услуги. За всички тях е осигурена възможност и за подаване на заявления чрез лицензиран пощенски оператор.

Стратегическа цел № 4: Ефективно управление на миграционните процеси, вкл. свободното движение на работници в ЕС, в съответствие с достиженията на правото на ЕС чрез.

Приоритет № 4.1. и 4.2.:

- Да се повиши ефективността при осъществяваната дейност по реализиране обмена на данни между отделните компетентни институции в ЕС и в Република България, в качеството им на точки за достъп с цел реализиране социалните права на гражданите в рамките на ЕС. Създаване на условия по прилагането на Регламент № 883/2004 г. за координация на системите за социална сигурност и въвеждане на електронния обмен по този регламент;
- Реализиране на дейности по подпомагане на българските граждани при упражняване правата си на достъп до социална сигурност при свободно движение в ЕС, ЕИП и Швейцария, както и на гражданите на ЕС, ЕИП и Швейцария в България;
- Повишаване на нивото на компетентност на служителите от Агенцията за социално подпомагане във връзка със структурираните електронни документи за обмен на данни и информиране на гражданите за техните социални права в рамките на ЕС.

Дейностите, осъществявани през **2019 г.** във връзка с реализирането на обмена на данни между отделните компетентни институции в ЕС и в РБългария (АСП, НОИ, НЗОК и НАП), в качеството им на точки за достъп с цел реализиране социалните права на гражданите в рамките на ЕС и повишаване качеството на административното обслужване са следните:

➤ Осъществяване на **сътрудничество и обмен на информация** с компетентните органи на страните членки на Европейския съюз чрез обработка и водене на текущата кореспонденция във връзка с обмена на информация за семейни обезщетения и дългосрочна грижа, съгласно действащите регламенти за социална сигурност. В тази връзка, общият брой на обработените и изпратени по надлежен ред **формуляри и писма** за отчетната година е **12 354**;

➤ **Координиране** на дейността на дирекциите „Социално подпомагане“ относно обмена на информация за получавани от лицата семейни обезщетения и разрешаване на възникналите във връзка с нея казуси;

➤ Осъществяване на **методическа дейност** по прилагане на регламентите за социална сигурност и изготвяне на **становища** по възникнали казуси и въпроси, относно приложимото законодателство на определена държава членка, когато отделните членове на семейството са свързани с правопорядъка на повече от една страна и при възникнали въпроси от страна на служители от дирекциите „Социално подпомагане“ - в случаи на предоставяне от гражданите на преносими документи, както и относно попълване съдържанието на конкретните формуляри;

➤ Провеждане на **консултации и обмяна на сведения** с териториалните подразделения на АСП, посредством различни канали за достъп до информация и с всички заинтересовани.

➤ **Участие** на двама експерти от отдел „Координация на схемите за социална сигурност“ (Централна администрация), в работни групи към Административната комисия за координация на схемите за социална сигурност в Европейската комисия.

- На 07.10.2019 г. България в частност **АСП беше включена към EESSI.**

Чрез **замяната на хартиените форми със структурирани** такива, се улесни обмена на информация между институциите на държавите членки, като се ограничиха:

- трудностите при определяне на осигуреното лице;
- трудностите при определяне на компетентната социално осигурителна институция в друга страна членка;
- проблемите с тълкуването на обменените данни;
- трудностите при управление на процедурата за обмен;
- трудностите за лицата при получаване на необходимата консултация;
- разходите за осигурените лица и институциите.

Въвеждането на европейско ниво на система за обмен на информация и свързването на България към тази система:

- гарантира, че качеството на услугите, предоставяни от социално осигурителните институции на осигурените лица няма да намалява поради факта, че това лице (мигриращ работник, турист, студент, пенсионер и т.н.), се е възползвало от факта да се придвижва в рамките на ЕС;
- опрости и ускори административната процедура чрез свързване на информационните системи на компетентните социално осигурителни институции;
- подобри придобиването на права, отпускането и изплащането на обезщетения, произтичащи от прилагането на Регламентите. Същевременно ще се опрости и ускори процеса на администриране и вземане на решения за изчисляването и изплащането на социално осигурителни обезщетения на граждани, които се местят из Европа;
- свързването на България към EESSI намали възможността от грешки и измами, като осигури навременна и точна информация във връзка с искове, подавани в други страни членки, като по този начин могат да си сътрудничат по-ефективно за идентифициране на потенциални проблеми (например, когато лице, работи в една страна и същевременно изисква обезщетение в друга или при деклариране на невярна информация за членове на семейството или тяхното състояние и др.).

През 2019 г. бяха приети и обработени **295** седа (формуляри през електронната система за обмен на информация)

Стратегическа цел № 5: Ефективно използване на средствата от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в подкрепа на политиките на социално включване.

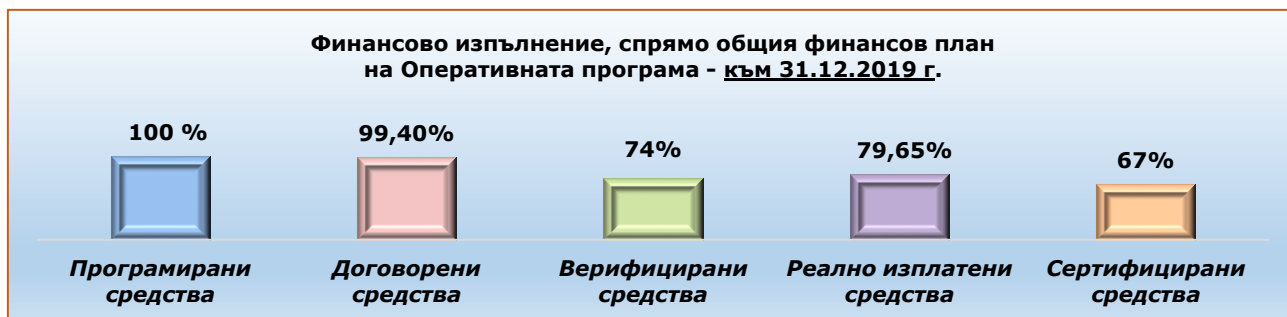
Приоритет № 5.1.:

- Да се поддържат оптимални темпове на финансово изпълнение на ОП;
- Да се постигне ниво на договаряне 80 % през 2019 година;
- Да се постигне нивото на верифицираните разходи да достигне не по-малко от 60 % през 2019 година.

Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България стартира изпълнение през 2015 година.

Към **31.12.2019 г.** данните за финансовото изпълнение на програмата са:

- ⇒ **Програмирани** средства – **241 177 458,00 лв.**, което представлява **100%** от общия финансов план на програмата;
- ⇒ **Договорени** средства – **239 720 363,84 лв.** общо безвъзмездна финансова помощ (БФП), което е **99,40%** от програмирания ресурс и от общия финансов план на Оперативната програма;
- ⇒ **Верифицирани** средства – **177 380 922,22 лв.** (**74%** от договорените средства и от общия финансов план на Оперативната програма);
- ⇒ **Реално изплатени** средства – **189 921 516,73 лв.** (**79,65%** от договорените средства и от общия финансов план на Оперативната програма);
- ⇒ **Сертифицирани разходи** – **161 797 599,50 лв.** (**67%** от договорените средства и от общия финансов план на Оперативната програма).

Избягване на риска от загуба на средства и спазване на правилото $n+2/n+3$:

Текущото състояние на Оперативната програма **дава увереност**, че **рискът от загуба на средства** по Програмата **ще бъде напълно елиминиран**.

Сумата, която следва да бъде верифицирана от Управляващия орган и сертифицирана към ЕК до края на 2019 г., за да бъде избегната автоматичната загуба на средства по ОПХ е в размер на **99 281 680,84 лв.** (с натрупване). Към **31.12.2019 г.** сертифицираните разходи са в размер на **161 797 599,50 лв.**, следователно **прагът за 2019 г. е произпълнен с 62 000 000,00 лева**.

Приоритет № 5.2.:

- Да се постигне максимален обхват на представителите на целевите групи.
Изпълнението на заложения приоритет по Оперативната програма за храни се отчита при напредъка на четирите типа операции:
 1. Закупуване на хранителни продукти;
 2. Предоставяне на индивидуални пакети хранителни продукти;
 3. Осигуряване на топъл обяд;
 4. Техническа помощ.

1. ОПЕРАЦИЯ ТИП 1 „ЗАКУПУВАНЕ НА ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ“.

Операцията се реализира чрез процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ. Агенция за социално подпомагане чрез отдел „Търгове“ реализира обществена поръчка за закупуване на хранителни продукти по реда на Закона за обществените поръчки (ЗОП). Съдържанието на пакетите се съгласува с Министерство на здравеопазването, като се отчита и мнението на крайните получатели на помощта. Закупените хранителни продукти се доставят от избраните изпълнители в складовете на партньорска организация за раздаването им на представителите на целевите групи.

В периода от 01.01.2019 до 31.12.**2019 г. се изпълняват** операции **„Закупуване на хранителни продукти - 2017-2019“** и **„Закупуване на хранителни продукти - 2020“**.

1.1. Напредък по Операция тип 1 – „Закупуване на хранителни продукти - 2017-2019“

Издадена е заповед за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в размер на **48 087 494,48** лв. и срок на изпълнение **до 31.12.2021 г.** за закупуване и доставка на хранителни продукти за най-малко **250 000** лица от целевите групи *средногодишно* в рамките на периода на изпълнение.

Изпълнението на заповедта за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Операция тип 1 - Закупуване на хранителни продукти - 2017-2019 се реализира чрез провеждането на три обществени поръчки:

1.1.1. Хранителни продукти 2017 – приключила.

1.1.2. Хранителни продукти 2018 – приключила.

Обявена открита процедура по реда на Закона за обществените поръчки за закупуване на **17** вида хранителни продукти с прогнозна стойност **16 679 840,28** лв. с ДДС. Обществената поръчка е приключила със сключване на **16** договора за закупуване на следните видове хранителни продукти: ориз; спагети; лютеница; зелен фасул; белени домати; зелен грах; гювеч; говеждо в собствен сос; говежди кюфтета в бял сос; пиле фрикасе; херинга в доматен сос; зрял фасул; леща; брашно; конфитюр и слънчогледово олио. След депозиран писмен отказ за сключване на договор за продукта кристална захар, неусвоените средства в размер на **1 356 015,88** лв. са приспаднати от общата стойност на предоставената безвъзмездна финансова помощ.

Експерти на УО са извършили общо **37** планирани проверки „на място“ във връзка с извършените доставки, като при всички е установено пълно количествено и качествено съответствие на доставените хранителни продукти с изискванията, определени при провеждането на обществената поръчка за закупуване на хранителните продукти. Не са констатирани съществени проблеми и не са извършени извънредни проверки „на място“.

1.1.3. Хранителни продукти 2019 – в изпълнение:

Обявена е открита процедура по реда на Закона за обществените поръчки за закупуване на **17** вида хранителни продукти с прогнозна стойност **17 013 437,01** лв. с ДДС. **Към 31.12.2019 г.** назначената от Възложителя комисия е в процес на извършване на подбор на участниците, разглеждане и оценка на подадените оферти, като на 19.12.2019 г. са отворени ценовите предложения на допуснатите до този етап участници.

В резултат от дейността на комисията, на 31.01.2020 г. е издадено Решение за определяне на изпълнители по всички 17 обособени позиции.

1.2. Напредък по Операция тип 1 – „Закупуване на хранителни продукти - 2020“ - в изпълнение

На 23.05.2019 г. е издадена Заповед за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в размер на **15 500 000** лв. за закупуване и доставка на хранителни продукти за най-малко **270 000** лица от целевите групи. Обявявана е открита процедура по реда на Закона за обществените поръчки за закупуване на **17** вида хранителни продукти с прогнозна стойност **15 500 000** лв. с ДДС. **Към 31.12.2019 г.** назначената от Възложителя комисия извършва подбор на участниците, разглеждане и оценка на подадените оферти.

2. ОПЕРАЦИЯ ТИП 2 “ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНИ ПАКЕТИ ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ”.

Операцията се реализира чрез процедура за подбор на партньорска организация, която да раздава закупените по Операция тип 1 хранителни продукти на лицата от целевите групи. Партньорската организация предоставя пакетите хранителни продукти в съчетание със съпътстващи мерки, изразени в информиране и консултиране на представителите на целевите групи за възможностите им за социално включване, получаване на обратна връзка от крайните потребители за удовлетвореността от предоставената помощ.

В периода от 01.01.2019 до 31.12.2019 г. се изпълнява операция **„Предоставяне на индивидуални пакети хранителни продукти – 2017-2019“.**

2.1. Напредък по Операция тип 2 „ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНИ ПАКЕТИ ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ 2017-2019“

С избраната партньорска организация Сдружение „Български червен кръст“ е сключен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на стойност **5 004 606,18** лева. По силата на сключения договор, партньорската организация раздава хранителните продукти, които се закупуват по Операция тип 1 „Закупуване на хранителни продукти - 2017-2019“.

2.1.1. Раздаване на закупените хранителни продукти по поръчка за 2017 година.

В индивидуалния пакет (с тегло 24,07 кг, на стойност 53,10 лв. с ДДС), бяха включени общо **16** вида хранителни продукти - ориз, спагети, лютеница, зелен фасул, домати

(стерилизирани), грах, гювеч, конфитюр, говеждо в собствен сос, кюфтета в бял сос, пиле фрикасе, рибни консерви, зрял боб, леща, захар и олио.

През периода **декември 2018 г. – май 2019 г.** партньорската организация раздаде **7 168,569** тона храни под формата на **269 129** индивидуални хранителни пакети, които достигнаха до **502 202** лица и членове на техните семейства от основната и допълнителните целеви групи, определени според изискванията, разписани в Наредба № РД-07-1 от 04.04.2016 г. за реда и условията за определяне на целевите групи по ОПХ.

За периода на раздаване на хранителните продукти УО извърши **62** планирани проверки на място, при които не се установиха пропуски. Констатирано бе съответствие между постигнати и планирани резултати, както и удовлетвореност сред потребителите от вида и количеството на предоставената храна.

2.1.2. Раздаване на закупените хранителни продукти по поръчка за 2018 г.

В индивидуалния пакет (с тегло 24,570 кг на стойност 50, 82 лв. с ДДС), са включени общо **16** вида хранителни продукти - ориз, спагети, лютеница, зелен фасул стерилизиран, домати консерва, грах, гювеч, конфитюр, говеждо в собствен сос, кюфтета в бял сос, пиле фрикасе, херинга в доматен сос, зрял фасул, леща, брашно и олио.

На 27.11.2019 г. **стартира** раздаване на хранителни продукти на лицата и семействата от основната целева група, което продължава поетапно и през месеците януари и февруари 2020 г., според график, изготвен от партньорската организация по програмата – Сдружение“ Български червен кръст“. Очаква се да бъдат разпределени повече от 287 000 пакета, които да достигнат до близо 543 000 нуждаещи се лица.

За периода на раздаване на хранителните продукти **към 31.12.2019 г.** УО извърши **17** планирани проверки на място, при които не се установиха пропуски. Констатирано бе съответствие между постигнати и планирани резултати, както и удовлетвореност сред потребителите от вида и количеството на предоставената храна.

2.1.3. Раздаване на закупените хранителни продукти по поръчка за 2019 г. – предстои през 2020 година.

2.2. Операция тип 2 „ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНДИВИДУАЛНИ ПАКЕТИ ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ - 2020“

Процедурата за избор на партньорска организация, която да раздаде закупените по Операция тип 1 хранителни продукти ще бъде обявена непосредствено преди издаване на решението за избор на изпълнители по обществената поръчка по Операция тип 1 за 2020 година.

3. ОПЕРАЦИЯ ТИП 3 – „ОСИГУРЯВАНЕ НА ТОПЪЛ ОБЯД“.

Съгласно Оперативната програма, Операция тип 3 се реализира в условията на допълняемост с действащата *Национална програма за подпомагане на обществените трапезарии*, финансирана със средства от държавния бюджет чрез фонд „Социална закрила“.

Допустимите кандидати са общини и райони на общини на територията на страната. Безвъзмездната финансова помощ за реализиране на дейността се предоставя чрез процедура за директно предоставяне.

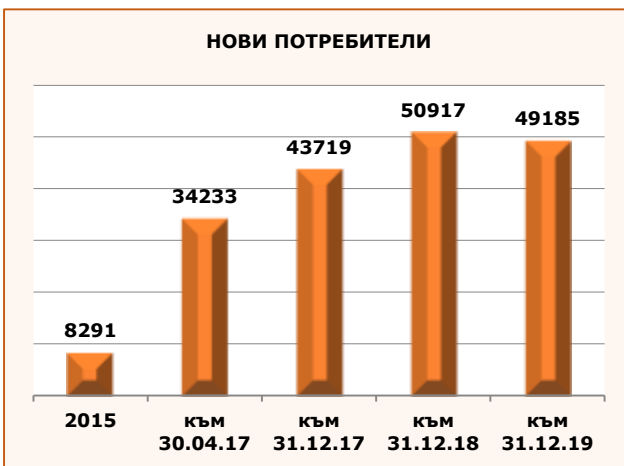
Към момента в процес на изпълнение е Операция „Осигуряване на топъл обяд 2016-2020“, която беше обявена на 25.04.2016 година. Процедурата беше отворена за кандидатстване до 31.01.2019 г., като дейностите по нея, на този етап, е предвидено да се изпълняват до 30.04.2020 година.

Поради големия интерес на общините, особено след въвеждане през 2017 г. на опростени правила за отчитане на разходите и увеличаване на стойността на разхода за храна от 2,30 лв. на 2,50 лв. за човек на ден, бюджетът на операцията беше увеличаван неколkokратно и **към края на 2019 г. общия бюджет на операцията е 103 834 243,38 лева.**

От обявяването на операцията до **31.12.2019 г.** са **сключени общо 225 договора**, като към края на годината **действащи са 207 договора**. Предоставената безвъзмездна финансова помощ по действащите договори е **103 733 268,17 лева**. **Към 31.12.2019 г. 99,90% от бюджета на операцията е договорен.**

Към 31.12.2019 г. топъл обяд се предоставя на **49 185 потребители** от основните целеви групи по Наредба № РД-07-1 от 04.04.2016 г. в **263 трапезарии**.

Графиките отразяват ръста на действащите трапезарии и броя на потребителите от началото на изпълнение на операцията - 2015 г., до края на 2019 година.

Успоредно с предоставянето на топъл обяд на потребителите се оказва подкрепа и чрез предоставянето на съпътстващи мерки. През **2019 г.** се отчита ръст на обхванатите лица, разширен обхват и многообразие на реално изпълняваните съпътстващи мерки,

фокусирани върху специфичните потребности, както на конкретните целеви групи, така и на индивидуалната необходимост от подкрепа.

Извършени са **217** проверки „на място“ от УО, при които не са установени съществени пропуски.

Към 31.12.2019 г. са верифицирани искания за междинни и окончателни плащания на обща стойност на **верифицираните средства 87 529 385,80 лв.**, което представлява **82,56%** от договорените по операцията средства.

4. ОПЕРАЦИЯ ТИП 4 – „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ“

Операция 4 „Техническа помощ“ се реализира посредством процедура за предоставяне на БФП чрез бюджетни линии. Бенефициент е АСП (Централна администрация) - чрез отдел „Техническа помощ“ в дирекция „Международно сътрудничество, програми и европейска интеграция“ (МСПЕИ). Общата финансова рамка на операцията за целия програмен период е **12 058 874,00 лв.** за дейности, които осигуряват осведоменост на целевите групи, бенефициенти и партньорските организации, дейности по осъществяването на контрол на качеството и безопасността на предоставяните хранителни продукти, за анализи, проучвания и оценки относно удовлетвореността на целевата група от предоставяните хранителни продукти и дейности, обезпечаващи добро управление, мониторинг и контрол на Оперативната програма.

По предложение на Управляващия орган, утвърдено от Министъра на труда и социалната политика, 2 000 000 лв. бяха пренасочени за увеличаване на бюджета по Операция тип 3 „Осигуряване на топъл обяд 2016-2020“, с цел да се осигури финансиране на действащи договори. Ресурсът предназначен за дейности по подкрепа на управлението и изпълнението на Оперативната програма е в размер на **10 058 874,00 лева**.

От стартиране на операцията до края на 2019 г. са утвърдени общо 4 финансови плана, като два от тях са приключили. Общата стойност на **предоставената** безвъзмездна финансова помощ **към 31.12.2019 г.** е в размер на **10 056 897,74 лева**. Общият размер на **верифицираните средства е 8 235 010,24 лева**.

В изпълнение на Регламент 223/2014 на Европейския парламент и Съвета, през 2019 г. са сключени договори с външни изпълнители по реда на Закона за обществени поръчки за извършване външна оценка на качеството на Оперативната програма и извършване на структурирано проучване на крайните получатели по ОПХ ФЕПНЛ за програмен период 2014-2020 година.

Стратегическа цел № 6: Да се създадат условия за повишаване ефективността и качеството на работа в АСП, в интерес на обществото, при спазване на принципите на чл. 2 от Закона за администрацията.

Приоритет № 6.1.:

- Да се осигури реализирането на основните права на гражданите, в съответствие с българското и европейското законодателство, чрез поддържане на своевременно и ефективно административно обслужване;
- Създаване на условия за ефективно управление на административното обслужване, гарантиращо реализация на основните права на гражданите, формулирани в българското и европейското законодателство.

През **2019 г.** в Централната администрация на АСП са обработени общо **53 624 документа**, от които:

⇒ Входящи документи, постъпили за завеждане в деловодната система за документооборот и насочване към съответния ръководител – **43 585**, в т.ч.: **2 263** молби, сигнали и предложения на граждани; **4 935** формуляра по Регламент 883/2004 и **46 426** от различни правителствени и неправителствени организации, юридически лица, институции;

⇒ Изходящи документи - регистрирани в деловодната система, окомплектовани и изпратени до съответния кореспондент, общо **15 693**;

⇒ Вътрешни документи, включително и документи, обменяни между Централната администрация и териториалните структури (насочени и предоставени на съответния служител) – **29 385**.

**ОБСЛУЖЕНИ КЛИЕНТИ
ЧРЕЗ РАЗКРИТИТЕ КАНАЛИ ЗА ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ**

През **2019 г.** чрез разкритите канали за достъп до информации и консултации са потърсили съдействие общо **15 731** лица, в т.ч.:

⇔ Обслужени клиенти в Центъра за информация и услуги на АСП – **1 825**;

⇔ Физически и юридически лица, потърсили съдействие чрез „Гореща телефонна линия“ – **6 407**;

⇔ Обслужени клиенти чрез електронната поща на АСП – **1 685**;

⇔ Постъпили заявления за предоставяне на консултация или предоставяне на услуги чрез лицензиран пощенски оператор – **5 814**.

**ОКАЗВАНЕ НА МЕТОДИЧЕСКА ПОМОЩ И КОНТРОЛ
НА ТЕРИТОРИАЛНИТЕ ПОДЕЛЕНИЯ НА АСП, ОТНОСНО АДМИНИСТРАТИВНОТО
ОБСЛУЖВАНЕ И СИСТЕМАТА ЗА ДОКУМЕНТООБОРОТ**

През **2019 г.** е оказана методическа помощ и е осъществен контрол на териториалните подразделения на АСП, по отношение на:

✓ Оказване съдействие и методическа помощ, свързани с работата на интегрирана информационна система за документооборот;

- ✓ Оказване на съдействие и администриране на интегрираната информационна система за документооборота;
- ✓ Възлагане, приемане и изпълнение на договора, с предмет универсални и неуниверсални пощенски услуги и куриерски услуги;
- ✓ Изготвяни са шестмесечни анализи за административното обслужване на физическите и юридическите лица в АСП;
- ✓ Оказване на методическа помощ във връзка с прилагане на комплексно административно обслужване.

ДЕЙНОСТИ, СВЪРЗАНИ С АРХИВНАТА ДЕЙНОСТ ЗА 2019 г.

Във връзка с дейностите по архивирането и съхранението на документите на АСП са изготвени описи на документите на структурните звена за предаване в учрежденския архив.

Оказана е методическа помощ по прилагане на Закона за Националния архивен фонд на териториалните поделения на АСП.

Приоритет № 6.2.:

- *Да се гарантират условия за развитие на административния капацитет на АСП;*
- *Подобряване ефективността по управление и развитие на човешките ресурси на основата на ефективен подбор, оценка, стимулиране и обучение на персонала.*

Дирекция „Човешки ресурси и връзки с обществеността“ е част от общата администрация на Агенция за социално подпомагане, изпълняваща функции и дейности по управление на човешките ресурси за създаване на условия за повишаване ефективността и качеството на работа. Осъществява дейности в рамките на своята компетентност, регламентирани в чл. 10 от Устройствения правилник на АСП.

Отдел „Управление на човешките ресурси“ (УЧР) организира работата си в съответствие със Закона за държавния служител, Кодекса на труда и всички нормативни актове, уреждащи въпроси, свързани с управлението на човешките ресурси.

Служителите в отдела изпълняват задачи, свързани с **подбора, назначаване, преназначаване и освобождаване на персонала**, образуването, воденето и съхраняването на служебните и трудови досиета. Изготвя се длъжностното и поименното разписание на администрацията. Отделът организира, разработва и актуализира длъжностните характеристики и участва при оценяването на изпълнението на служителите в администрацията на агенцията. През отчетния период стриктно са спазвани изискванията на Вътрешните правила за подбор на служителите в АСП. Основната цел на тези правила е законосъобразното и справедливо прилагане на действащото трудово законодателство.

Важна задача на отдел УЧР е цялостната организация по провеждане на **конкурсите за държавни служители** - изготвяне на заповеди, обявяване на конкурси в специализиран сайт или портал за търсене на работа, на интернет страницата на АСП и вписване в интегрираната информационна система на държавната администрация, съгласно чл. 10а, ал. 2 от Закона за държавния служител; приемане и обработване на документите, изготвяне на протоколи, списъци на допуснатите и недопуснатите кандидати, както и уведомителни писма до лицата.

През **2019 г.** са обявени конкурси за **372** позиции за незаети длъжности по служебно правоотношение. След приключване на конкурсните процедури са назначени **111** държавни служители.

Извършена е организация и провеждане на процедурата по **оценяването**, съгласно Наредбата за условията и реда за оценяване изпълнението на служителите в държавната администрация. С Наредбата са определени условията и редът за оценяване на служителите за изпълнението на заеманите от тях длъжности, както и за повишаване в държавна служба на държавните служители. Основната цел на оценяването на служителите е оценяване приноса на отделния служител за изпълнението на целите на съответните административни звена и административна структура. През отчетния период е създадена организация и са предприети действия за провеждане в законоустановения срок на междинна и заключителна среща между оценяващия ръководител и оценявания служител. За атестационния период от 01.01.2019 г. до 31.12.2019 г. общо **4 134** служители са получили годишна оценка на изпълнението на длъжността, от които **869** са получили оценка „изключително изпълнение“, **2 867** - „изпълнението надвишава изискванията“, **369** - „изпълнението напълно отговаря на изискванията“, **22** - „изпълнението отговаря не напълно на изискванията“, **7** - „неприемливо изпълнение“.

Считано от 01.01.2019 г. са **увеличени** възнагражденията на служителите в съответствие с изискванията на Наредбата за заплатите на служителите в държавната администрация и Вътрешните правила за заплатите в АСП.

Повишаването в държавна служба се осъществява чрез последователно **преминаване** в по-висок ранг или по-висока длъжност и е обвързано с оценката от изпълнението. През 2019 г. **477** държавни служители са повишени в ранг. Общо **790** служители притежават ранг по-висок от минимално изискуемия за заемане на длъжността, съгласно КДА. Повишаването в длъжност в същата администрация е израз на принципа на кариера в държавната служба. Политиката за издигане на собствените служители е пресечната точка между интереса на служителя да се развива и усъвършенства професионално и интереса на отделната администрация да се работи по-добре. Чрез процедура по конкурентен подбор са повишени в длъжност **18** държавни служители.

През 2019 г. са **заявени 290** работни места по Програмата „Старт на кариерата“, съгласно изискванията на Агенцията по заетостта, като процедурата по подбора и назначаването на кандидатите се реализира през 2020 година.

**Повишаване на капацитета на служителите,
чрез обучения за развитие на специфични умения, знания и компетентности.
Специализирани обучения и обучителни програми**

Обучението на служителите е от изключително значение за осъществяването на служебните им задължения, за поддържане и повишаване на нивото на квалификацията им. Обучението има за цел усъвършенстване на знанията и уменията им и се осъществява чрез:

- участие в семинари, лекции, курсове и др.;
- самообучение.

Обучението създава възможности за усъвършенстване на индивидуалното изпълнение, за повишаване удовлетвореността от работата, за кариерното развитие и засилва мотивацията на служителите.

Отдел УЧР разработва основни насоки, проучва, анализира и обобщава потребностите от обучение и изготвя годишен план за задължително и специализирано обучение на служителите от агенцията; организира провеждането на обученията, осигурява условия за професионално и служебно развитие на персонала.

Въз основа на получените резултати от проведено проучване (социологическо изследване през септември-октомври 2018 г.), на потребностите от обучение, извършено сред 29 служители от Централната администрация и 540 служители от териториалните дирекции „Социално подпомагане“ за 2019 г. е изготвен Годишен план за обучение.

През **2019 г.** в Центъра за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи (ЦРЧРРИ) към МТСП успешно са проведени обучения на служителите с акцент върху надграждане на знания и умения. В изпълнение на Оперативния план за международни обучителни програми и инициативи за 2019 г. в ЦРЧРРИ са повишили своята квалификация 227 служители.

През отчетния период в Института по публична администрация са обучени 126 служители, а от други обучителни организации – 378.

Общо през годината са проведени **69 обучения с 731 обучени служители.**

Законът за държавния служител поставя изискване за задължително обучение на: служителите, постъпили за първи път на държавна служба; служителите, назначени за първи път на ръководна длъжност; и задължително обучение на висшите държавни служители веднъж годишно. Това изискване е свързано със запознаване на новопостъпилите с нормативните документи, с принципите на организацията, структурата, основните функции и съвременните тенденции в развитието на администрацията.

Обученията за служебно развитие, съгласно чл. 35б от Закона за държавния служител, се провеждат в Института по публична администрация. В присъствена форма на обучение са взели участие **25** новоназначени държавни служители, в т.ч. **11** на ръководна длъжност и **14** на експертна длъжност. В приложената дистанционна форма на обучение са обучени **50** новоназначени държавни служители.

За придобиване на практически опит, нови професионални умения и запознаване със спецификата на социалната работа е предоставена възможност на **187** студенти да проведат стаж си в Централната администрация и териториалните поделения на АСП.

Приоритет № 6.3.:

- *Да се осъществява вътрешен одит на всички структури, програми, дейности и процеси, в съответствие с чл. 13 от Закона за вътрешния одит в публичния сектор;*
- *Извършване на дейности по укрепване на вътрешния контрол на АСП чрез предоставяне на обективна оценка и препоръки за подобряване на ефективността му; предоставяне на увереност на ръководството на АСП относно правилното, законосъобразно и ефективно управление на програми и фондове на Европейския съюз и Подобряване на разбирането за вътрешен контрол и прилагане изискванията на Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор.*

На база полученото разбиране за целите, приоритетите, дейността и нивото на контрол в агенцията, през **2019 г. дирекция „Вътрешен одит“** (ДВО) си постави следните цели:

- Подпомагане на ръководството за постигане целите на агенцията чрез оценяване и подобряване на ефективността на процесите по управление на риска, контрол и управление;
- Предоставяне на независима и обективна оценка относно законосъобразност, ефективност и ефикасност на процесите, протичащи в АСП с фокус върху основните бизнес процеси.

През отчетната година бяха планирани **10** бр. одитни ангажменти за даване на увереност (ОАУ) и **2** бр. одитни ангажменти за консултиране (ОАК).

Към 31.12.2019 г. са извършени **11** одитни ангажмента в Агенция за социално подпомагане и териториалните ѝ структури, докладвани своевременно на изпълнителния директор, в т.ч. **9** одитни ангажмента за даване на увереност (ОАУ), и **2** одитни ангажмента за консултиране (ОАК).

Един ОАУ за проследяване изпълнението на препоръките, обхващащ дадените препоръки през периода 01.08.2017 г. – 31.10.2018 г. и възложен през месец ноември 2018 г. е докладван на 22.01.2019 година. **Един** ОАУ за проследяване изпълнението на препоръките, възложен през месец декември 2019 г., е докладван в края на 13.02.2020 година.

Годишният план на ДВО е изменян два пъти - на 01.08.2019 г. и на 11.11.2019 г., поради възложени **2** одитни ангажменти за консултиране, относно прилагане на процедурата за възстановяване на недобросъвестно получени социални и семейни помощи и добавки.

Одитните ангажименти **за даване на увереност**, обобщени по предмета на одита са извършени, както следва:

1. Одитни ангажименти за даване на увереност, относно осъществяването от РДСП координиране, контрол на дейността и методическа помощ на Дирекциите „Социално подпомагане“ от областта

Целта на одитите беше да се извърши оценка на:

- осъществяването организационно-методическа помощ и контрол върху дейността на Дирекциите „Социално подпомагане“;
- извършените проверки и отговори по постъпили предложения, жалби, сигнали и молби;
- изготвените доклади за дейността на РДСП.

Одитите са извършени в РДСП – Плевен, София област, Пазарджик и Шумен.

2. Одитен ангажимент за даване на увереност, относно законосъобразността и счетоводното отразяване на извършените разходи за възнаграждения на служителите за периода от 01.01.2018 г. до 31.12.2018 г.

Целта на одита беше да се извърши анализ и оценка на:

- адекватното прилагане на законовите разпоредби по отношение възнагражденията на служителите;
- счетоводно отразяване на начислените и изплатени средства за възнаграждения на служителите, включително дължимите осигурителни вноски към тях;
- адекватността и ефективността на контролните дейности.

Одитът е извършен в РДСП-Кюстендил и ДСП от областта.

3. Одитни ангажименти за консултиране, относно прилагане на процедурата за възстановяване на недобросъвестно получени социални и семейни помощи за периода от 01.01.20016 г. до 31.10.2019 г.

Целта на одитите беше:

- Да се установи размера на недобросъвестно получените социални и семейни помощи;
- Да се оцени съответствието на предприетите действия за събиране на вземанията с нормативната уредба и вътрешните актове на АСП;
- Да се оцени съответствието на извършените счетоводни операции за счетоводно отразяване на недобросъвестно получените социални и семейни помощи и добавки със счетоводното законодателство и вътрешните актове на АСП.

Одитите са извършени в ДСП-Плевен.

4. Одитни ангажименти за даване на увереност на процеса по отпускане, начисляване, изплащане и отчитане на социалните помощи/добавки и адекватността на прилаганите СФУК, в ДСП от 01.07.2018 г. до 30.06.2019 г.

Целта на одитите беше да се извърши оценка:

- Дали процеса по отпускане, начисляване и изплащане на помощи/добавки чрез Интегрираната информационна система (ИИС) функционира в съответствие с приложимото законодателство;
- Съответства ли счетоводното отразяване на одитирания процес в счетоводния софтуер „Кonto – 66“ с приложимото законодателство;
- Адекватността и ефективността на СФУК, свързани с отчитането и контрола на бюджетните средства.

Одитите са извършени в ДСП-Бургас, Варна и Сливен.

5. Одитен ангажимент за даване на увереност относно привеждане дейността на Дирекция „Информационни системи“ в АСП в съответствие с УП на Агенцията, в сила от 01.09.2018 г.

Целта на одита беше да:

- Да се оцени приведена ли е дейността на Дирекцията в съответствие с изменения, считано от 01.09.2018 г., Устройствен правилник на АСП;
- Да се оцени съответствието на разписаните процедури с приложимата нормативна уредба, касаеща дейността на Дирекция „Информационни системи“.

Одитът е извършен в АСП – Дирекция „Информационни системи“.

6. Одитен ангажимент за даване на увереност, относно изпълнението на препоръките, дадени при извършените одитни ангажименти през периода от 01.08.2017 г. до 31.10.2018 г.

Целта на одитите беше да се установи:

- Предприети ли са коригиращи действия;
- Постигнати ли са желаните резултати;
- Ръководителят на одитираната структура поел ли е риска от непредприемане на коригиращи действия.

В обхвата на одита бяха одобрените Планове за действие, ответните действия, сроковете и отговорните лица на ДСП-Младост, ДСП-Стара Загора, РДСП-Видин и ДСП от областта, РДСП-Русе и ДСП от областта, РДСП-Монтана и ДСП от областта, РДСП- Кърджали и ДСП от областта и РДСП-Благоевград за 2018 година. В обхвата попадат действията по изпълнение на препоръки, дадени през 2017 г., но не проследени до момента – Централна администрация на АСП (отдел УЧР, ДЧРПО; Финансов контролър, ДФСДУС; ДМСПЕИ), РДСП-Враца и ДСП-Възраждане.

7. Одитни ангажименти в процес на изпълнение:

Одитен ангажимент за даване на увереност, относно изпълнението на препоръките, дадени при извършените одитни ангажименти през периода от 01.12.2018 г. до 31.10.2019 г.

Основната **цел** на одита е да се установи:

- Предприети ли са коригиращи действия;

- Постигнати ли са желаните резултати;
- Ръководителят на одитираната структура поел ли е риска от непредприемане на коригиращи действия.

В обхвата на одита са одобрените Планове за действие, ответните действия, сроковете и отговорните лица от РДСП-София област, РДСП-Плевен, РДСП-Пазарджик, РДСП- Кюстендил и ДСП от областта, РДСП-Шумен, ДСП-Плевен, ДСП-Бургас и ДСП-Варна за 2019 година. В обхвата попадат действията по изпълнение на препоръки, дадени през 2018 г., но не проследени до момента – Предварителен контрол за законосъобразност в АСП и териториалните ѝ поделения, ДСП-Връбница, ДСП-Сливен, ДСП-Твърдица, ДСП-Силистра и ДСП-Алфатар.

Към 31.12.2019 г. ангажиментът е на етап фактически проверки.

ПРОСЛЕДЯВАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРЕПОРЪКИТЕ С ЦЕЛ ПОДОБРЯВАНЕ ПРОЦЕСИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА И КОНТРОЛА

В резултат на осъществената одитна дейност през 2019 г. са дадени общо **71** бр. препоръки, от които **по съществени слабости**, отразени в констатации при извършените ОАК са дадени **16** бр. препоръки, като всички бяха приети от ръководителите на одитираните дирекции.

Дирекция „Вътрешен одит“ извърши проследяване на изпълнението на дадените в **8** одитни ангажимента **48** бр. препоръки, тъй като в тези структури са разполагали с необходимото време за предприемане на ответни действия и изпълнение на дадените препоръки. От тях **35** бр. са изпълнени, **8** бр. са частично изпълнени, **2** препоръки са в процес на изпълнение и **3** не са изпълнени.

Предприемането на действия за отстраняване на констатирани пропуски и несъответствия в останалите 3 одитни ангажимента ще бъде проследено през 2020 година.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА СИСТЕМИТЕ ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ

В РДСП/ДСП е създадена адекватна система за контрол върху дейностите, свързани с отчитането и контрола на бюджетните средства при начисляване и изплащане на социалните помощи и има съответствие на действащата СФУК с Наръчника по ЗФУКПС на АСП.

Финансовите контрольори от дирекциите (ДСП и РДСП) извършват предварителен контрол за законосъобразност и издават „Контролен лист за извършен предварителен контрол за законосъобразност“ - първо и второ ниво на проверка. Контролните листи са заведени в регистър на финансовия контрольор.

Системата на двойния подпис е задължителна процедура, при която поемането на всяко финансово задължение и извършването на всеки разход се осъществява след

полагането на подписите на лицето, отговорно за счетоводните записвания – старши счетоводител и лицето, оторизирано да извършва плащания от името на АСП.

Системата на двоен подпис се прилага при поемането на всяко финансово задължение или извършването на разход.

Изготвят се досиета за разходи над 10 000 лв., като по изключение в някои от тях липсва контролен лист за движение на досието между различните служби и длъжностни лица.

Действащият *Съвет по мониторинг* в Агенция за социално подпомагане осъществява цялостно и непрекъснато наблюдение върху действащите вътрешно-ведомствени актове.

Приоритет № 6.4.:

- *Да се гарантира законосъобразност на административните актове и процедури;*
- *Осигуряване на квалифицирана правна помощ - сключени договори за услуга, увеличаване щатния брой на юрисконсултите;*
- *Осигуряване на ефективна защита на интересите на АСП по съдебни и административни производства.*
- *Обезпечаване на своевременни и законосъобразни процеси по планиране, организиране и координация на всички дейности във връзка с планирането, подготовката и провеждането на процедури за възлагане на обществени поръчки за нуждите на АСП.*

През 2019 г. Дирекция „Човешки ресурси и правно обслужване“ е осъществила подбор и управление на човешките ресурси и многоаспектно правно осигуряване на дейността на АСП, в рамките на функционалните си направления, регламентирани в чл. 10 от Устройствения правилник на агенцията.

През **2019 г.** Дирекция „Човешки ресурси и правно обслужване“:

- е изготвила повече от **1 000** становища по конкретни юридически казуси и казуси, касаещи материята на човешките ресурси, касаещи дейността на АСП;
- участвала е в изготвянето на методически указания, чрез които е подпомогната дейността на териториалните структури на АСП, както и в редица работни групи и експертни екипи;
- изготвила е и/или е извършила юридическо съгласуване общо на **1 878** бр. индивидуални административни актове;
- е обезпечила и администрирала провеждането на **6** производства по ангажиране на дисциплинарната отговорност на служители от АСП (Централна администрация, РДСП и ДСП), съгласно Кодекса на труда и Закона за държавния служител, от които 5 дисциплинарни производства са завършили с налагане на дисциплинарно наказание и 1 дисциплинарно производство е прекратено;
- осъществила е последващ контрол при оспорване по АПК на общо **21** индивидуални административни актове, като е изготвила **9** решения, касаещи вписване/отказ за вписване в

регистъра по осиновяване и **12** решения касаещи отказ от вписване/заличаване в регистъра на приемни семейства;

- участвала е в **64** административни производства по Закона за достъп до обществена информация;

- обезпечила е изготвянето, сключването или съгласуването на общо на **791** бр. договори на различни правни основания (договори по ЗОП, по ЗЗД, по ЗДС, по ЗОС и пр.);

- обезпечила е методическа помощ и организиране на процесуалното представителство на АСП по различни видове съдебни дела, включително и по 5 бр. новообразувани производства пред Комисията за защита от дискриминация и 2 бр. производства пред Комисията за защита на личните данни;

- обезпечила планирането, организирането, осъществяването на предварителен контрол за законосъобразност и провеждането на обществени поръчки по Закона за обществените поръчки (ЗОП), финансирани с бюджетни средства, от които **13** процедури по ЗОП, **7** броя възлагания чрез обява по чл. 20, ал. 3 от ЗОП и **13** възлагания по реда по чл. 20, ал. 4 от ЗОП.

- обезпечила осъществяването на предварителен контрол за законосъобразност на **110** децентрализирани обществени поръчки, програмирани от териториални структури на АСП, изготвила **2** типови документации за **28** децентрализирани обществени поръчки с възложител 28-те РДСП и е осъществила предварителен контрол на **57** проекти на договори за безвъзмездно управление и стопанисване на недвижими имоти;

- обезпечила е коректното водене на Регистъра на договорите и Регистъра на обществените поръчки.

Приоритет № 6.5.:

- *Процесът на планиране, мониторинг, оценка и бюджетиране да е базиран на резултатите от дейността на АСП;*
- *Изготвяне на обективни отчети за изпълнение дейността на АСП и конструктивни анализи;*
- *Съставяне на обективен проектен формат на бюджета на АСП.*

За Агенцията за социално подпомагане със Закона за държавния бюджет за 2019 г. и коригираният бюджет, към м. декември бяха утвърдени общо средства в размер **1 219 343 387 лева**.

През **2019 г.** са направени администрирани разходи в размер на **1 138 142 477 лв.** по утвърдените програми, а общо направените разходи са в размер на **1 217 616 800 лева**.

Управление на бюджетния процес - чрез изготвяне на периодични (тримесечни) анализи с натурални и стойностни показатели по видове помощи и закони. Текущо през годината са изготвени анализи за очакваното изпълнение на бюджета по елементи от ЕБК и в програмен формат на АСП.

Изготвени са справки и разчети за лимита във връзка с вземане на управленски решения за максимално ефективно насочване на бюджетните средства.

Оптимизирана и повишена е ефективността на социалните разходи до края на 2019 година.

Постигната е оптимална социална защита на уязвимите групи от населението при рестриктивен бюджет.

Предоставиха се приложения и разчети в определения срок по Бюджетната прогноза за периода 2020-2022 г., съгласно Решение № 52 на Министерския съвет от 31 януари 2019 г. за бюджетната процедура за 2020 г. и проектобюджет за 2020 година.

Участие в управлението на бюджетният процес на делегираните от държавата дейности по отношение на дългосрочното и краткосрочно планиране на натуралните и стойностни показатели в системата на социалните услуги, чрез навременно предоставяне на необходимата информация на МТСП и МФ в съответствие с разпоредбите на решенията на МС за бюджетната процедура.

В изпълнение на горното са изготвени справки и разчети за необходимото нарастване на единните стандарти, във връзка с нарастване на разходите за минимална работна заплата и индекса на нарастване на другите разходи, прогноза за 2020-2022 и проектобюджет за 2020 година.

ИЗГОТВЕНИ АНАЛИЗИ, ИНФОРМАЦИИ, ПЛАНОВЕ И ПРОГНОЗИ, СВЪРЗАНИ С ДЕЙНОСТТА, ОСЪЩЕСТВЯВАНА ОТ АСП

През **2019 г.** дейността беше насочена към изготвянето на обективни анализи, информации, планове и прогнози, отнасящи се до реализираните от териториалните подразделения мерки и задачи в изпълнение на политиките, свързани с дейностите по социално подпомагане, социалните услуги и закрила на детето, в т.ч. и от звената в Централната администрация.

В рамките на календарната година от отдел „Анализ, планиране и прогнозиране“ (АПП) при дирекция „Анализ и административно обслужване“ (ААО) са изготвени следните **12 анализа**, отчитащи прилаганата от дирекциите практика по реализиране на дейностите в изпълнението на социалните политики и програми, както и ефекта от настъпили изменения в нормативната уредба.

❖ Въз основа на анализиранияте статистическите данни за социалното подпомагане, социалните услуги и дейностите по закрила на децата, през м. януари е изготвен **годишния Анализ на изпълнението на натуралните и стойностните показатели на политиките в областта на социалната закрила и равните възможности, социално включване и интеграцията на хора с увреждания за 2018 г.;**

❖ За конкретни периоди на 2019 г.: **първо тримесечие, първо полугодие и към 30.09.2019 г.**, са изготвени **3-те анализа за текущото изпълнение на натуралните и стойностните показатели през годината**;

❖ **4 тримесечни анализа за дейността на РДСП**, на база представени от 28-те регионални дирекции отчети, които показват конкретни добри практики при изпълнението на социалните политики, в т.ч. динамика и наблюдавани тенденции - по области и обобщено за страната (за **IV-о тримесечие 2018 г.**; за **I-о, II-о и III-о тримесечие 2019 г.**). За отчитането на РДСП през 2019 г. е изготвен актуализиран макет;

❖ **Анализ на отпуснатите еднократни целеви помощи за ученици по реда на чл. 10а от Закона за семейни помощи за деца за учебната 2018/2019 г.** (на база извършения седмичен мониторинг - от м. юли до м. декември 2018 г., вкл.);

❖ **Сравнителен анализ по изпълнението на програмите за социално подпомагане за периода 2014-2018 г.**;

❖ **Анализ на развитието и динамиката на социалните услуги за пълнолетни лица, делегирани от държавата дейности за периода 2014-2018 г.**;

❖ **Сравнителен анализ на дейностите и мерките, предприети от отделите „Закрила на детето“ за периода 2014-2018 г.**;

Ежемесечно е осъществяван **мониторинг на отчетните данни** по социално подпомагане, семейните помощи за деца, социални услуги и дейностите по закрила на детето (чрез ИИС). **Обобщена информация** за натуралните и стойностните показатели се предоставя всеки месец **на МТСП**, необходима за ефективното изпълнение на възложените функции и задължения на Дирекция „Социално включване“.

От месец юли до края на годината се извърши **ежеседмичен мониторинг** и е изготвяна оперативна **информация** за страната по: отпусната еднократна помощ за ученици, записани в първи клас; отпусната целева помощ за отопление за новия отоплителен сезон. Информацията е предоставяна ежеседмично на ръководството на АСП, отдел „Връзки с обществеността“ и на отговорните дирекции в МТСП.

Всеки месец се **актуализира информацията за функциониращите социални услуги**, делегирани от държавата дейности, публикувана на интернет страницата на АСП.

На всеки три месеца е събирана и обобщавана: справка относно **лицата, идентифицирани като жертва на трафик**; информация за броя на **идентифицираните жертви на домашно насилие**; информация за **приемните семейства с и без настанени деца в тях към последна дата на отчетния период**; информация за **лицата, настанени в специализирани институции и социални услуги от резидентен тип, поставени под ограничено или пълно запрещение**. Всяко тримесечие е събирана и обобщавана информация от регионалните поделения на АСП **за съвместните им проверки със служители на МВР** относно изпълнението на дейностите по утвърдена Програма в изпълнение на Споразумението за сътрудничество между МВР и МТСП.

Служителите от отдел АПП (6) са определени за **координатори** по организация и управление на проект „Приеми ме 2015“ за предоставяне на социалната услуга „приемна грижа“ - на национално ниво и за съответните общини партньори (общо 157).

През 2019 г. трима служители имаха определени **отговорности** по изпълнението на ПМС № 344/2018 г. (координиране, ежемесечен мониторинг на натуралните показатели и методическа помощ на ангажираните общини), във връзка с предоставянето на социалните услуги „Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“ на лицата, на които е извършена социална оценка по правилата на Операция „Независим живот“, финансирана по ОП РЧР 2014 – 2020 г. (след приключване на финансирането по програмата). От месец август 2019 г. същите служители имат аналогични ангажименти, съгласно заповед на изпълнителния директор и по отношение прилагането на Закона за личната помощ - във връзка с предоставянето на социални услуги в домашна среда на лица с трайни увреждания, включени в механизма лична помощ.

През отчетната година са изготвени **106 информации, предложения и прогнози**, съдържащи аналитични данни за социалното подпомагане, социалните услуги и дейностите по закрила на детето – във връзка с конкретни преписки по искане на МТСП, МС, МФ, ДАЗД и други институции, НПО, както и за нуждите на дирекциите в Централната администрация.

Например:

- Периодични прогнози за очакваното изпълнение на натуралните и стойностните показатели за 2019 г.;
- Бюджетната прогноза за периода 2020-2022 г., съгласно Решение № 52 на Министерския съвет от 31 януари 2019 г. за бюджетната процедура за 2020 г.;
- Прогноза за трансферите за здравно осигуряване на лицата, които се осигуряват за сметка на държавния бюджет (за периода 2019-2021 г.); актуализирана информация за лицата, които отговарят на условията за месечно и целево подпомагане; средносрочна бюджетна прогноза за периода 2019-2021 г., относно неосигурените лица, отговарящи на условията да получават месечни социални помощи и цели за отопление, настанените в СИ, СУПЦ, ЦВН, ПЗ, ЗЖ, НЖ, КЦ; за полагащите грижи за инвалиди над 90% с чужда помощ; основни допускания за осигурителен доход на тази категория лица (предоставят се на НЗОК);
- Информация за изпълнение на мерките, заложи в Антикорупционния план на МТСП и ВРБ;
- Попълнен въпросник за състоянието на системата за финансово управление и контрол (СФУК), за 2018 година.
- Всяка седмица се изготвя и представя в кабинета на министъра на труда и социалната политика оперативна информация, включваща: данни от ИИС за броя на подадените заявления по различните законови основания; допълнителна информация от специализираните дирекции и дирекция МСПЕИ; по изпълнението на проекти/схеми, по които

АСП е Управляващ орган или пряк бенефициент, в т.ч. по изпълнението на ПМС № 180/2019 г. и Наредба № РД-07-7 от 28.06.2019 г. за включване в механизма лична помощ

От отдел АПП са изготвени **11 информации**, съдържащи аналитични данни по социалното подпомагане, социалните услуги и дейностите по закрила на детето, **по постъпили заявления за достъп до обществена информация**, за които има издадени разрешения за предоставяне. Те са от: Фондация „Институт „Отворено общество“, БАОО, „Фонак“ АД, „Анка“ ЕООД, „Фонио Трейд“ АД, Сдружение „Здраве за всички“, Фондация „Лумос“, „Глобал Адвайзърс“ АД, УНИЦЕФ – България.

Предоставена е и подробна **информация по 35 питання от меди**и (вестниците „Марица“, „Монитор“ „Телеграф“, „24 часа“; БНТ1, Нова телевизия, ВТv, Канал 3, БТА, Дарик радио, Радио България, Телемедия и др.).

Предоставената информация по въпроси, поставяни от медиите и/или в заявленията за достъп тематично се отнасят най-често за: правоимащите лица, на които е отпусната помощ за помощни средства, приспособления и съоръжения и медицински изделия; за отпуснатите целеви помощи за отопление и за ученици, постъпили в първи клас; относно подпомагането на лица с увреждане (в т.ч. деца); за семейства, получили детски надбавки; за случаите на отпуснати еднократна помощ за майки студентки (двете плащания); за децата, вписани в регистъра и броя на осиновените деца, както и за кандидат-осиновителите, вписани в регистъра; за развитието на приемната грижа; относно прекратените или спрени месечни помощи по чл. 7 от ЗСПД; за лицата, които полагат или са отказали да полагат обществено полезен труд, както и за санкциониранията лица; въпроси, свързани с функциониращите социални услуги – делегирани от държавата дейности.

Отдел АПП има ангажимент и изготвя информации и по конкретни питання от Пресцентъра на МТСП, във връзка с посещения в страната, участия в меди и др. от страна на министър или зам.-министри; също и по преписки с питання от депутати.

Изготвена е Справка за **натовареността** на служителите през 2018 г. от отделите „Закрила на детето“ към 147-те дирекции „Социално подпомагане“, публикувана на вътрешната интернет страница на АСП.

Ежемесечно се обобщават **отчетите и работните програми на дирекциите** в Централната администрация, като обобщените отчети и работни програми (**по 12**), се публикуват на вътрешната интернет страница на АСП и се предоставят на МТСП.

В съответствие с утвърдената Система за управление на риска са изготвени **Отчет по управление на риска за 2018 г., План за управление на риска и План за управление на остатъчния риск** – за 2019 година. Извършен е **периодичен преглед** на текущия План за управление на риска и на остатъчния риск. Документите са публикувани на официалната интернет страницата на АСП.

В изпълнение на чл. 33а от Закона за администрацията са изготвени и публикувани на страницата на АСП **Отчет за изпълнение на Целите по чл. 33а от Закона за**

администрацията (за 2018 г.) и Цели по чл. 33а от Закона за администрацията (за 2019 г.).

Публикувани са и изготвените **Стратегически план на АСП за периода 2019-2021 г., Отчет за дейността на Агенцията засоциално подпомагане за 2018 г., Отчет на Годишния оперативен план на АСП за 2018 г. и Годишния оперативен план на АСП за 2019 година.**

Приоритет № 6.6.:

- Да се осигури ефективна координация между всички нива, чиито дейности, имат задължения по спазването на законодателството и финансовата дисциплина в АСП;
- Своевременното, точно и обективно отразяване на първичните документи в програмата за счетоводно отчитане, при пълно съответствие с законовите и методологическите указания, както и вътрешните правила на АСП.
- Координация на дейността по изготвяне и отчитане на касовото изпълнение за АСП – ежемесечни, тримесечни и годишни отчети.
- Координация на дейността по изготвяне и отчитане степента на изпълнение на утвърдените политики и програми по бюджета, по които АСП е отговорна институция.
- Засилване ролята на обратната връзка при възникването на различни казуси и проблеми, свързани с текущата работа и своевременното им отстраняване.

На основание чл. 5, ал. 1, т. 6 от Устройствения правилник на АСП и утвърдена със Заповед № РД 01-161 от 01.03.2019 г. на министъра на труда и социалната политика се актуализира Единна Счетоводната политика на МТСП и ВРБ към министъра на труда и социалната политика.

Всички указания на АСП във връзка с осчетоводените разходи с ЕБК са сведени до знанието на териториалните структури в съответствие с установения ред.

Предприети са необходимите мерки за отстраняване на констатираните от одитния екип пропуски, относно начина на комуникация с териториалните поделения на АСП.

ФИНАНСОВО ИЗПЪЛНЕНИЕ на чл. 19 от ПМС № 344/21.12.2018 г.

Във връзка с чл. 19 от ПМС № 344/21.12.2018 г. за изпълнение на Държавния бюджет на Република България за 2019 г. и с оглед обезпечаване на законосъобразното и ефективно администриране на финансов ресурс за целево осигуряване на социални услуги в домашна среда („Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“) - за хора с увреждания и лица над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване, в съответствие с Националната стратегия за дългосрочна грижа, Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020, и на основание чл. 6, ал. 2 от Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, бяха сключени

споразумения между Агенцията за социално подпомагане и общините в Република България, за които е приключило финансирането по Програмата „Независим живот“.

Съгласно разпоредбите на ПМС № 180/18.07.2019 г. бяха одобрени допълнителни разходи по бюджета на Министерството на труда и социалната политика за 2019 г., и бяха сключени Анекси за удължаване срока на изпълнение на Споразуменията по чл. 19 от ПМС № 344 - от 31.08.2019 г. до 31.12.2019 година.

Към 31.12.2019 г. по сключени **293** споразумения с общини партньор са преведени **75 727 970 лв.** на общините за **23 272 средномесечен** брой лица.

В изпълнение на Закона за личната помощ (в сила от 01.09.2019 г.) на общините/районите са преведени **18 909 341 лв.** за предоставяне на услуги по механизма лична помощ и е осигурена подкрепа на **9 029 средномесечен** брой ползватели.

Приоритет № 6.7.:

- *Да се оптимизира процеса, свързан с осъществяването на специализиран контрол по законосъобразното прилагане на нормативните актове в областта на социалното подпомагане и социалните услуги.*

Инспекторатът към Изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане (АСП) реализира своите функции въз основа на дадените му правомощия в Закона за социално подпомагане и Устройствения правилник на Агенция за социално подпомагане.

Инспекторатът осъществява специализиран контрол по законосъобразното прилагане на нормативните актове в областта на социалното подпомагане. Обхватът на дейността на Инспектората са контрол на дейността на териториалните поделения на АСП, контрол и мониторинг на специализираните институции за социални услуги и на социалните услуги, предоставяни в общността. Основни **цели** в дейността на Инспектората са:

- Да се повиши ефективността и ефикасността, чрез прилагане на контролни механизми за спазване на нормативната уредба в областта на социалните помощи, социалните услуги и закрила на детето;
- Осъществяване на засилен контрол по превенция и противодействие на корупцията.

В Годишния план на Инспектората през **2019 г.** е **заложено** извършването на **220** проверки, а са **реализирани** общо **466** проверки.

Разпределението на извършените проверки по видове е, както следва:

➤ **Комплексни проверки – 90, в т.ч.**

- ✓ в териториални поделения на АСП – **48**;
- ✓ в специализирани институции и социални услуги в общността – **42**.

➤ **Мониторинг – 70, в т.ч.**

- ✓ по утвърдена методика за контролната дейност – **21**;
- ✓ относно средната годишна заетост и разходване на средствата от ЕРС – **49**.

➤ **Проверки по изпълнение на задължителни предписания – 35, в т.ч.**

- ✓ Дирекция „Социално подпомагане“ – 15;
- ✓ Специализирани институции за социални услуги и социални услуги в общността – 20.

➤ **Тематични проверки – 107, по осем теми, в т.ч.**

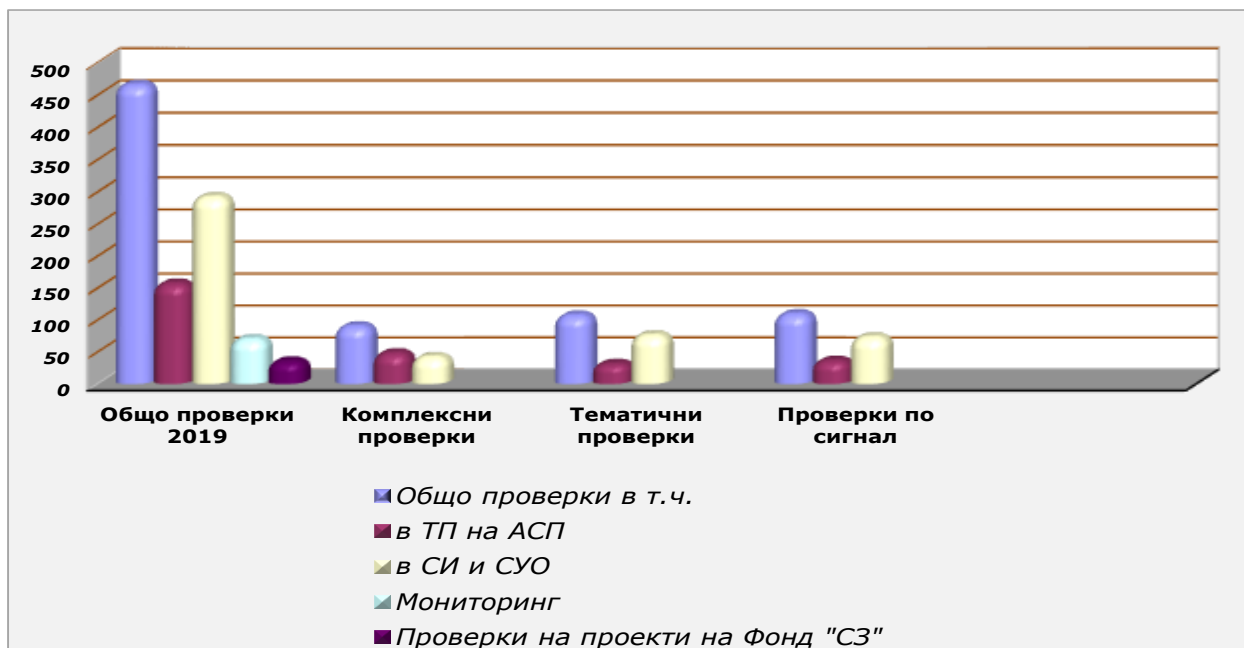
- ✓ по управление на случай за закрила на дете в риск в дирекции „Социално подпомагане“ – 16 бр.;
- ✓ за законосъобразното прилагане на чл. 7 от ЗСПД в дирекции „Социално подпомагане“ – 15 бр.;
- ✓ по прилагане на Правилата за администриране на дейностите по отпускане, начисляване, изплащане и/или възстановяване на социални плащания, предоставяне на социални услуги и предприемане на мерки и дейности по закрила на детето, утвърдени със Заповед № РД01-0728/16.06.2017 г. на изпълнителния директор на АСП в дирекции „Социално подпомагане“ – 16 бр.;
- ✓ относно спазване разпоредбите на чл. 84, ал. 2 от Семейния кодекс при вписване на деца в регистъра на деца, които могат да бъдат осиновени при условията на пълно осиновяване в РДСП – 28 бр.;
- ✓ относно средната заетост, разпределение и разходване на средствата от единния разходен стандарт в Дневен център за стари хора – 20 бр.;
- ✓ относно продължителността на ползване на услугата Преходно жилище – 9 бр.;
- ✓ относно качеството на предлаганата услуга в Дневен център за деца и младежи с увреждания – 2;
- ✓ проверка на общата организация на работа в ДСП – 1 брой.

➤ **Проверки по сигнал – 109, в т.ч.**

- ✓ Регионални дирекции за социално подпомагане и дирекции „Социално подпомагане“ – 36;
- ✓ Специализирани институции за социални услуги и социални услуги в общността – 73.

➤ **Проверки по прилагането на Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество – 13.**

- Проверки на проекти финансирани от Фонд „Социална закрила“ – 5.
- Проверка на „Обществена трапезария“ – 35.
- Проверка на дейността в отдел „Закрила на детето“ в ДСП – 1.
- Проверка по Проект „Приеми ме 2015 г.“ – 1.

От извършените общо **466 проверки** – **177** са в териториални поделения на АСП, **206** са в специализирани институции за социални услуги и социални услуги, предоставяни в общността, **70** мониторинга и **13** проверки в Централната администрация на АСП на декларациите на служителите по чл. 35, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобито имущество.

Оприемна грижа През **2019 г.** са дадени общо **1 953 задължителни предписания** и **435 препоръки** за отстраняване на допуснатите пропуски и нарушения. Задължение на всеки ръководител на проверената структура е да изпрати в указания срок, писмена информация до Инспектората, за предприетите мерки по изпълнението им и отстраняване на допуснатите пропуски и нарушения. Контрол по изпълнението на предписанията в дирекции „Социално подпомагане“ се извършва от Регионалните дирекции за социално подпомагане, за което същите уведомяват Инспектората.

През **2019 г.** са съставени **3 Акта** за установено административно нарушение, по Закона за административните нарушения и наказания и са издадени, съответно, **3 Наказателни постановления**.

Във връзка с констатирани нарушения, през 2019 г. са направени **предложения** за търсене на дисциплинарна отговорност по Закона за държавния служител и Кодекса на труда, за **7** бр. служители в териториалните поделения на АСП.

За отчитане на извършената работа от Инспектората са изготвени месечни **отчети**, които са предоставени на Ръководителя на Инспектората в Министерството на труда и социалната политика.

В изпълнение на Координационния механизъм между Министерство на труда и социалната политика и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити за обмен на информация, относно подадени сигнали за корупция, са изготвени тримесечни **отчети**, които са предоставени на Изпълнителния директор на АСП, Ръководителя на Инспектората на Министерство на труда и социалната политика, като са публикувани и на интърнет страницата на АСП.

През месец **ноември 2019** г. е извършено **анкетно проучване** за оценка на корупционния риск, включващо всички териториални структури на АСП. Вследствие на извършеното анкетно проучване е изготвен **анализ и оценка** на корупционния риск и са набелязани дирекциите, намиращи се в средна и сравнително висока степен на риск.

При извършените комплексни проверки в **48** дирекции „Социално подпомагане“ е констатирано, че в **2** е създадена много добра организация на работа, в **20** – добра, в **24** – необходимата организация във връзка със законосъобразното прилагане на нормативната уредба и на указанията, дадени от АСП, в областта на социалното подпомагане, хората с увреждания и дейностите по закрила на детето. В **2** от проверените дирекции не е създадена необходимата организация на работа.

През **2019** г. се е запазила тенденцията за намаляване на сигналите, касаещи дейността на ДСП и РДСП, от граждани и институции, вследствие на което е намалял и броят на извършените проверки - от 46 през 2018 г., на 36 през 2019 година. Продължава тенденцията, при която по-голямата част от сигналите касаят деца в риск и действията на социалните работници, работещи с тях.

Запазва се значителния брой на подадените сигнали и жалби, касаещи дейността на специализираните институции и социални услуги в общността. Голяма част от извършените проверки са по искане на други държавни институции и неправителствени организации, и касаят наболели обществени проблеми по отношение на грижите към потребителите в специализираните институции и социални услуги в общността.

Резултатите от извършените проверки по изпълнение на задължителни предписания дадени при извършени проверки в ДСП през 2019 г. показват, че изпълнението на дадените предписания е **70 процента**. Не са изпълнени **14,5%** от дадените предписания, като неизпълнението на част от тях е по обективни причини, **10,5%** са изпълнени частично и за **5%** не може да се прецени изпълнението на дадените предписания. Във връзка с изпълнението на дадените предписания и констатираните пропуски в работата на служителите са дадени нови предписания и препоръки.

В резултат на извършените тематични проверки за законосъобразното прилагане на чл. 7 от ЗСПД в **15** дирекции „Социално подпомагане“ от различни области в страната, може да се направи извод, че в проверените дирекции е създадена необходимата организация на работа във връзка със законосъобразното прилагане на чл. 7 от Закона за семейни помощи за деца.

Тематичните проверки, относно спазване разпоредбите на чл. 84, ал. 2 от Семейния кодекс при вписване на деца в регистъра на деца, които могат да бъдат осиновени при условията на пълно осиновяване в 28-те РДСП показват, че във **всички** РДСП е създадена необходимата организация за вписване на децата в регистъра, съгласно Наредба № РД-07-7 от 05.10.2010 г. за условията и реда за водене и съхраняване на регистрите за пълно осиновяване.

При извършването на тематични проверки за средната заетост, разпределение и разходване на средствата от единния разходен стандарт в **20** Дневни центрове за стари хора е констатирано, че **повечето** имат потенциал да предоставят много добро качество на социалната услуга, но липсват адекватни обучения на персонала. Организираните групови и индивидуални занимания, организиране на екскурзии и занимания на открито са насочени към ограничаване на социалната изолация на потребителите, но следва да се предприемат мерки за актуално оценяване на потребностите и желанията на лицата, да се прецизира необходимостта от ползване на услугата на всеки един, като се преосмисли ежедневието на работа, за да се отговори адекватно на спецификата на целевата група и да се повиши интензивността и качеството на подкрепата.

Резултатите от тематичната проверка в Преходни жилища за лица с увреждания показва, че в **по-голяма част** от тях се изпълняват целите на социалната услуга - осъществяват се дейности за постигане на социално включване и осигуряване на пълноценен и самостоятелен начин на живот в подходяща преходна среда, с възможност за подкрепа и изява. Предлага се **добро** качество на социалната услуга, съобразно спецификата на целевата група. Специалистите извършват съответни обучения за придобиване на знания и умения за независим начин на живот, с оглед социализация на потребителите. Общо **10** лица са напуснали социалната услуга през последните 2 години, но **само 6** от тях са интегрирани напълно. Предвид здравословното състояние на потребителите – умствена изостаналост и практическа невъзможност за осигуряване на трудова заетост и самостоятелно включване в живота на общността, продължителността на ползване на социалната услуга „Преходно жилище“ е сравнително голяма - над 3 години за 66 лица (**86%** от настанените), поради което същата **се превръща** в институционална грижа. Съществена причина, водеща до невъзможност за приобщаване и активно включване е липсата на синхронизиран/интегриран подход между различни институции, съответно подпомагане и ефективна закрила от професионалисти в общността за постигане на пълноценен и самостоятелен начин на живот.

Извършеният мониторинг, относно средната годишна заетост и разходване на средствата от единния разходен стандарт за финансиране на делегираните от държавата дейности чрез общинските бюджети в **49** специализирани институции и социални услуги, предоставяни в общността, както и предложеното намаление на капацитета, доведе до реализиране на значителни икономии на средства от държавния бюджет.

Приоритет № 6.8.:

- *Да се осигурят условия по осъществяване на дейности за информираност на обществото чрез медиите във връзка с изпълнението на държавната политика в областта на социалното подпомагане и социалните услуги, дейностите по закрила на детето, по Оперативната програма за храни и/или основно материално подпомагане по Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица 2019-2021, проект "Приеми ме 2015", както и по други проекти, изпълнявани от АСП:*
 - Пресконференции;
 - Кампании;
 - Семинари;
 - Публикации в пресата;
 - Интервюта;
 - Участия в ТВ и радио предаван.

И през **2019 г.** целта на дейностите за информираност чрез медиите за изпълняваните от АСП политики бе обществото да бъде запознато с резултатите от реализирането на приоритетите в областта на социалното подпомагане, социалните услуги и дейностите по закрила на детето. За постигане на целта, през 2019 г. екипът на отдел „Връзки с обществеността“ е реализирал за различни медии общо **319** тематични участия, от които **102** интервюта на ръководители и експерти, **163** предоставени писмени информации и статистически справки, както и **54** прессъобщения по различни теми, публикувани на интернет страницата на АСП.

По-голямата част от предоставената информация и участията бяха предназначени за национални медии: Нова телевизия – **60** бр., БТВ – **35** бр., БНТ – **31** бр., БНР – **15** бр., Дарик радио – **14** бр., други радиа – **9** бр., в. „Монитор“ – **10** бр., в. „Телеграф“ – **11** бр., в. „Сега“ – **6** броя. За други печатни и електронни издания: в. „Дневник“, в. „24 часа“, в. „Капитал“, в. „Трета възраст“, в. „Марица“, offNews, Mediapool, Дойче Веле и други информационни агенции и сайтове – общо **52** броя.

Преобладаващите теми в участията през годината са: казуси от дейностите по закрила на детето и превенция на изоставянето на деца; социални услуги; целеви помощи за първокласници и отопление; предоставяне на еднократни помощи при бедствия и аварии; теми, свързани с финансирането от АСП и устойчивостта на развитието на социалните услуги, предоставяни в домашна среда – „Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“; дейности и резултати по Оперативната програма за храни; развитие на приемната грижа и изпълнението на проект „Приеми ме 2015“; други дейности и проекти, изпълнявани от АСП.

През годината особено внимание беше отделено на провеждането на информационно-разяснителни кампании за промените в областта на социалната нормативна уредба и произтичащите от тях последствия – новата финансова помощ за хората с трайни увреждания, регламентирана с новия Закон за хората с увреждания; приемът на заявления и

редът за издаване на електронни винетки за хората с трайни увреждания; предоставянето на допълнителна финансова подкрепа към помощта за отопление и други.

С малки изключения, е съхранена тенденцията за адекватна медийна ангажираност на експерти от териториалните структури на агенцията, най-вече, когато става дума за конкретни казуси и статистика, свързани с тяхната дейност. Основен информационен инструмент на регионално ниво, освен целевите експертни участия по основните теми, остават и ежемесечните пресконференции на ръководителите на регионалните дирекции за социално подпомагане, установени още от 2006 г., като начин за представяне на актуални акценти в дейностите на регионалните структури на АСП. За 2019 г. проведените регионални пресконференции са общо **253**.

През годината в менюто „Новини“ на интернет страницата на АСП са публикувани **54** прессъобщения. Ползваемостта им всеки път достига средно до отразяване в над **40** печатни, електронни медии и информационни сайтове и значително повече, когато става дума за информация като: динамика и крайни резултати от кампаниите за целево енергийно подпомагане и целева помощ за първокласници; развитие на приемната грижа и действия на службите по казуси от сферата на закрила на детето; дейности по деинституционализация и развитие на социалните услуги, предоставяни в общността; същностни промени в нормативната уредба; проекти, изпълнявани от АСП.

Основна дейност на звеното за връзки с обществеността е и непрекъснатият медиа-мониторинг на над 1000 източника, което позволява изготвянето и предоставянето на минимум два ежедневни бюлетина с публикации, касаещи дейността на АСП и нейните териториални структури. Освен ежедневна пълноценна представа за информационния поток, този ресурс позволява оперативна реакция при идентифициране и огласяване на проблеми, изискващи спешни действия или разяснения от страна на регионалните и териториалните структури на АСП. За годината са изготвени и разпространени **498** такива бюлетина.

Друго направление в дейността на отдел „Връзки с обществеността“ е обработването на заявления за достъп до обществена информация, постъпили по реда на Закона за достъп до обществена информация, както и организирането на предоставянето на исканата с тях информация. През **2019 г.** по този ред в отдела са постъпили общо **65** заявления за достъп до обществена информация, като **31** от тях са постъпили на хартиен носител, а **34** - по електронен път. Издадени са **33** решения за достъп до обществена информация, **5** са препратени по компетентност и на **27** е отговорено с уведомителни писма.

Преобладаващите теми в исканата информация се отнасят до: достъп до социални доклади; национална статистика за отпускане на медицински изделия и помощни средства; данни за предоставяне на помощи и изплатени средства по различните нормативни документи; издаване на винетки предоставяне и развитие на социалните услуги; статистика относно дейности и мерки по закрила на детето.

Приоритет № 6.9.:

- Подобряване на организацията и ефективността на работа по информационното обслужване.

ИНТЕГРИРАНА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА ЗА СОЦИАЛНОТО ПОДПОМАГАНЕ

За реализиране на основните си функции и задачи Агенция за социално подпомагане използва Интегрирана информационна система на Агенцията за социално подпомагане (**ИИС на АСП**), включваща три функционално обособени модула:

- Модул (подсистема) – „Социално подпомагане“;
- Модул (подсистема) – „Социални услуги и социално включване“;
- Модул (подсистема) – „Закрила на детето“.

Изцяло се използват електронни входящи дневници с цел намаляване времето за обслужване на клиентите на АСП и въвеждане на принципа „За обслужване на едно гише“.

Голяма част от натуралните и финансови индикаторите, свързани с дейностите по социално подпомагане и закрила на детето се генерират на централно ниво чрез ИИС.

В края на 2019 г. с цел прилагане на електронното управление с АСП в Системата за сигурно електронно връчване (ССЕВ), са включени **всички** териториални структури на АСП – 28 РДСП и 147 ДСП.

За обработка на цялостната кореспонденция на АСП и териториалните структури се използва централизирана автоматизирана информационна система за документооборот „**Архимед**“ (Archimed eProcess).

С цел гарантиране на безпроблемна и надеждна работа на информационните системи на агенцията, в изпълнение на Договор № ФС01-0201 от 02.10.2017 г., е изградена VPN комуникационна свързаност на АСП, осигуряваща симетрична връзка, обмен на данни - всеки с всеки, резервираност и Интернет за Централната администрация на АСП, 28 регионални дирекции за социално подпомагане, 147 дирекции „Социално подпомагане“, както и за 209 изнесени работни места (ИРМ), е **осигурена**:

- ❖ VPN комуникационна свързаност за обмен на данни в реално време на Централната администрация на АСП със скорост 900 Mbps;
- ❖ VPN комуникационна свързаност за обмен на данни в реално време на 78 точки със скорост 10 Mbps;
- ❖ VPN комуникационна свързаност за обмен на данни в реално време на 107 точки със скорост 8 Mbps;
- ❖ VPN комуникационна свързаност за обмен на данни в реално време на 41 точки със скорост 4 Mbps;
- ❖ VPN комуникационна свързаност за обмен на данни в реално време на 158 точки със скорост 2 Mbps.

С цел подобряване комуникацията на АСП и териториалните поделения активно се поддържа и актуализира **вътрешна интернет страница** за служителите на териториалните поделения на АСП.

Подобряване на информационния обмен на данни в АСП и териториалните поделения

Осигурен е **Електронен обмен на данни** в областта на социалната сигурност по Регламент 883/2004 година. Инсталирана е мрежова система за регулиране на интернет трафика на потребителите и контрол на използваните от тях приложения.

Реализиран и осигурен **достъп** до Национална база данни „Население“ и Агенция по вписванията. Осигурен електронен обмен на данни между НАП, НОИ, МОН, Агенция по заетостта и Агенция за хора с увреждания - на база на подписани споразумения с държавните институции за предоставяне на информация по електронен път, свързана с дейността на АСП.

Създадена е организация по **предоставяне на ежемесечна информация** на териториалните дирекции:

- ⇒ от НОИ персонални данни и информация за: размера на изплащаните обезщетения за безработица; размера на изплащаните парични обезщетения и помощи от ДОО; размера на изплатените пенсии; информация за лицата, които получават наследствена пенсия, както и пенсия за инвалидност;
- ⇒ от ГД ГРАО - информация за починалите лица през предходния месец;
- ⇒ от МОН - информация за: записаните за съответната учебна година деца в подготвителни групи и ученици в паралелките на определен клас; допуснатите отсъствия без уважителни причини;
- ⇒ от АЗ – персонални данни и информация за регистрираните безработни лица;

Данните от външни бази данни автоматично се зареждат в ИИС с цел осигуряване на своевременна и актуална информация. Допълнително, през 2019 г., е реализирана и автоматична интеграция на ИИС със следните информационни системи:

- НБД „Население“ – относно персонални данни за настоящ адрес, данни за семейно положение, съпруг и деца;
- МВР , „Регистър на моторните превозни средства“ – информация и данни от големия талон на МПС.
- МТСП – Специализиран информационен модул за електронизиране на верификацията СИМЕВ.

Създадената възможност за автоматично визуализиране на данните и информациите от тези регистри при стартирана електронна обработка на входящите в ИИС заявления-декларации за съответния вид подпомагане **елиминират риска** от допускане на технически или неволни грешки при ръчното въвеждане на необходимите данни от страна на служителя, въвеждащ данните, както и значително намаляват времето за електронно обработване на

преписката.

В изпълнение изискванията на Закона за електронното управление и подзаконовата нормативна уредба в АСП е **реализирана техническа свързаност** със средата за междурегистров обмен (RegiX). Със заповеди на председателя на Държавна агенция „Електронно управление“ е разрешен достъпа на агенцията до следните регистри в RegiX:

➤ **Министерство на регионалното развитие и благоустройството**

Регистър - НБД „Население“;

➤ **Агенция по вписванията**

Имотен регистър, Търговски регистър, Регистър БУЛСТАТ;

➤ **Агенция по заетостта**

Регистър на търсещите работа лица;

➤ **Министерство на вътрешните работи:**

Регистър на българските документи за самоличност;

➤ **Министерство на образованието и науката**

Регистър на следните училища и детските градини, Регистър на всички действащи и прекъснали студенти и докторанти, Регистър на дипломи и свидетелства за завършено основно и средно образование и придобита степен на професионална квалификация

➤ **Министерство на правосъдието**

Регистър на разрешенията за извършване на дейност с нестопанска цел от чужденци в Република България, Централен регистър на юридическите лица с нестопанска цел за обществено полезна дейност, Регистър на производствата по несъстоятелност

➤ **Национална агенция за приходите**

Регистър на уведомленията за трудовите договори и уведомления за промяна на работодател, Регистър на задължените лица;

➤ **Национален осигурителен институт**

Регистър на обезщетенията за болест, майчинство и безработица, Регистър на пенсионерите

➤ **Национален център за информация и документация**

Регистър на признатите дипломи за придобито висше образование в чужбина;

➤ **НЕЛК**

Регистър „Единна информационна система на медицинската експертиза“

➤ **МВР**

Регистър на моторните превозни средства

Едновременно, АСП е изразила **положително становище** за осигуряване на електронен достъп на редица институции, посочили правно основание за ползването на данни от справките, поддържани от АСП в средата за междурегистров обмен, както следва:

✚ Справка по ЕГН/ЛНЧ за отпуснати помощи по чл.9 от ППЗСП;

- ✚ Справка по ЕГН/ЛНЧ за отпуснати помощи за отопление Наредба РД07-5;
- ✚ Справка по ЕГН/ЛНЧ за издадени заповеди за ползване на социални услуги;
- ✚ Списък на получаваните помощи и социални услуги за лице с увреждане.

Електронни административни услуги

Предоставянето на електронни административни услуги от АСП и нейните териториални поделения се извършва чрез *Единния портал за достъп до електронни административни услуги*, поддържан от Държавна агенция „Електронно управление“ и АСП не поддържа собствена технологична инфраструктура. През **2019 г.** бяха **усъвършенствани** работните процеси по част от административните услуги, предоставяни от АСП, промени се нормативната уредба по ЗСПД, като се регламентира възможността за заявяване по електронен път. Едновременно с ДАЕУ се разработиха електронни формуляри и към настоящи момент са включени **16 електронни административни услуги**.

- Издаване на удостоверения за безплатно пътуване с железопътния транспорт в страната два пъти в годината на ХТУ;
- Отпускане на еднократна помощ за отглеждане на дете от майка (осиновителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение;
- Издаване на удостоверения на многодетни майки за безплатно пътуване с ж.п. и автобусен транспорт в страната веднъж в годината;
- Отпускане на еднократна помощ за отглеждане на близнаци;
- Вписване в Регистър на физическите и юридическите лица, които желаят да предоставят социални услуги;
- Отпускане на еднократна помощ при раждане на живо дете по реда на Правилника за прилагане на Закона за семейни помощи за деца;
- Отпускане на месечна помощ за деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средно образование;
- Освобождаване на лица от винетни такси при ползване на републиканските пътища;
- Издаване на служебна бележка за получени помощи и добавки;
- Отпускане на еднократна помощ при бременност по реда на Правилника за прилагане на Закона за семейни помощи за деца (ППЗСПД);
- Отпускане на месечни помощи за дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст по реда на ППЗСПД;
- Отпускане на месечни помощи за отглеждане на дете до навършване на една година по реда на ППЗСПД;
- Отпускане на еднократна помощ за ученици, записани в първи клас;
- Отпускане на еднократна помощ за безплатно пътуване веднъж в годината с ЖП и автобусния транспорт в страната за многодетни майки;

- Отпускане на еднократна помощ при осиновяване на дете;
- Отпускане на месечни помощи за дете без право на наследствена пенсия от починал родител.

Поддържан е **актуален регистър** за издадените цифрови сертификати за УЕП, съгласно *Наредбата за удостоверенията за електронен подпис в администрациите*. През **2019 г.** са издадени и подновени **550** сертификата за УЕП на директори и служители от Централната администрация на АСП и териториални дирекции.

През **2019 г. приключи** изпълнението на **проект „Осигуряване на електронен обмен на социално осигурителна информация между България и ЕС“**, съвместно с НАП, НОИ и НЗОК.

На европейско ниво проектът осигурява разработката и пускането в експлоатация в една от страните членки (България) на базова функционалност, изпълняваща изискванията на Regulation (EC) 883/2004 и Regulation (EC) 987/2009 в предвидения от ЕК срок – до края на 2018 година. Важността на проекта произтича от ключовата роля, която играе обменът на социално осигурителна информация при урегулиране на процеса на трудова миграция и гарантиране на спазването на законните права на трудещите се, като същевременно се осъществява надежден контрол за минимизиране на риска от ощетяване на бюджета на България и останалите страни от ЕС и ЕИП, в резултат от представена неточна или невярна информация. Такъв контрол изисква бърз и ефективен метод за обмен на социално осигурителна информация, какъвто в момента се въвежда с разработката на системата EESSI.

Като цяло са **постигнати** следните **цели**:

- инсталирана и внедрена РИНА в АСП;
- реализиран реален обмен на документи по EESSI.

Към края на 2019 г. има получени **над 200 документа** в РИНА от различни европейски страни. С преминаването от обмен на данни на хартиен носител към електронен обмен, значително се повишава ефективността на процеса, защитата на личните данни и се осигурява възможност за своевременен обмен на информация и защита на интересите на осигурените лица в областта на семейните обезщетения.

РЕЧНИК НА ОСНОВНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ:

- **АСП** – Агенция за социално подпомагане
- **РДСП** – Регионална дирекция за социално подпомагане
- **ДСП** – Дирекция „Социално подпомагане“
- **Отдел СЗ** – отдел „Социална закрила“ при ДСП
- **Отдел ХСУ** – отдел „Хора с увреждания и социални услуги“ при ДСП
- **Отдел ОЗД** – отдел „Закрила на детето“ при ДСП
- **ЗСП** - Закон за социално подпомагане
- **ППЗСП** – Правилник за прилагане на Закона за социално подпомагане
- **ЗСПД** – Закон за семейни помощи за деца
- **ППЗСПД** – Правилник за прилагане на Закона за семейни помощи за деца
- **ЗХУ** – Закон хората с увреждания
- **ППЗХУ** – Правилник за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания
- **ЗЛП** – Закон за личната помощ
- **ЗЗД** – Закон за закрила на детето
- **ППЗЗД** – Правилник за прилагане на Закона за закрила на детето
- **ЗЗО** - Закон за здравно осигуряване
- **НП АХУ** - Национална програма „Асистенти на хора с увреждания“
- **НПДЗ** – Национален план за действие по заетостта
- **УО** – Управляващ орган
- **ОПХ ФЕПНЛ** - Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица
- **ГМД** - Гарантиран минимален доход
- **ЦОП** - Център за обществена подкрепа
- **ЦРДУ** - Център за работа с деца на улицата
- **ЦСРИ** - Център за социална рехабилитация и интеграция
- **КЦ** – Кризисен център
- **ДЦДУ** - Дневен център за деца с увреждания
- **ЦНСТ** – Център за настаняване от семеен тип
- **ЦНСТДБУ** - Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания
- **ЦНСТДМУ** - Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания
- **ЦНСТДМБУ** - Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи без увреждания
- **ЦНСТДУ** - Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания
- **ДЦДВХУ** - Дневен център за деца и възрастни хора с увреждания
- **ЦНСТДМППМГ** - Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с потребност от постоянни медицински грижи
- **ДЦДМУ** – Дневен център за деца и/или младежи с увреждания
- **ДЦДМУСГ** - Дневен център за деца и младежи с увреждания със седмична грижа
- **ДЦДПЛУ** – Дневен център за деца и пълнолетни лица с увреждания
- **ПЖ** - Преходно жилище
- **ЦСРИД** - Център за социална рехабилитация и интеграция за деца
- **ДДЛРГ** - Дом за деца, лишени от родителска грижа
- **ДМСГД** - Дом за медико-социални грижи за деца
- **ПС** – Приемно семейство
- **ДЦПЛУ** - Дневен център за пълнолетни лица с увреждания
- **ЗЖЛУИ** - Защитено жилище за лица с умствена изостаналост

- **НЖ** - Наблюдавано жилище
- **ЗЖЛУИ** - Защитено жилище за лица с умствена изостаналост
- **ЗЖЛПР** - Защитено жилище за лица с психични разстройства
- **ДПЛД** - Дом за пълнолетни лица с деменция
- **ДПЛФУ** - Дом за пълнолетни лица с физически увреждания
- **ДПЛУИ** - Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост
- **ДСХ** - Дом за стари хора
- **ДЦСХ** - Дневен център за стари хора
- **ДЦПЛУ** - Дневен център за пълнолетни лица с увреждания
- **ЦВН** - Център за временно настаняване
- **СУПЦ** - Социален учебно-професионален център
- **ПСПСМИ** - Помощни средства, приспособления, съоръжения и/или медицински изделия
- **НСИ** – Национален статистически институт
- **НОИ** – Национален осигурителен институт
- **НАП** – Национална агенция по приходите
- **НЗОК** – Национална здравноосигурителна каса
- **МТСП** – Министерство на труда и социалната политика
- **МФ** – Министерство на финансите
- **ЕБК** – Единна бюджетна класификация
- **ИИС** - Интегрирана информационна система
- **ЕЕССИ** - Електронен обмен на данни за социална сигурност